

Dagsorden

Rebild Provsti – Møder

Provstiudvalgsmøde 14.januar 2026 Rebild provsti - d. 14-01-2026 kl. 14:00 til 16:00

Deltagere: Orla Kastrup Kristensen, Grete Lundgren Bach, Niels Fink-Jensen, Kirsten Søe Pedersen, Søren Lundby Flou, Annette Søegaard, Rikke Visby Wickberg, Kristine Jersin

Mødepunkt

Referat

1 - B. Godkendelse af dagsorden

2 - B. Skibsted kirke, udskiftning tag

Sagsfremstilling:

Skibsted menighedsråd har modtaget en principgodkendelse af det fremsendte projekt. En betingelse for endelig godkendelse er, at der vælges kulbrændte, håndstrøgne tagsten, hvilket ikke kan fås i DK, men skal importeres. Ved at vælge de importerede tagsten vil det fordyre det samlede projekt. Der er d.24/4-2025 godkendt en anlægsramme på 3.300.000kr til skib, kor og våbenhus. Ny anslået pris 3.656.925,00 kr. Menighedsrådet ønsker at udbedre mest muligt når de er i gang, og der er stillads omkring kirken.

Til drøftelse på mødet:

Provstiudvalget skal forholde sig til den øgede økonomi i projektet.

Sager:

Rebild Provsti - Byggesag - Skibsted - Skibsted Sogns Menighedsråd - Kirkebygning - Udskiftning tag og rep. hvælv (2025 - 16898)
Rebild Provsti - Byggesag - Skibsted - Skibsted Sogns Menighedsråd - Kirkebygning - Udskiftning tag og rep. hvælv (2025 - 16898)
Rebild Provsti - Byggesag - Skibsted - Skibsted Sogns Menighedsråd - Kirkebygning - Udskiftning tag og rep. hvælv (2025 - 16898)
Rebild Provsti - Byggesag - Skibsted - Skibsted Sogns

Menighedsråd - Kirkebygning - Udskiftning tag og rep. hvælv (2025 - 16898)

Bilag:

Aktdokument, udkast af referat for møde 13 11 25, Til Skibsted Sogns Menighedsråd med godkendelse af projekt om udskiftning af tag og reparation af hvælv, Kgl. bygningsinspektørs udtalelse fra den 20. juni 2025, Nationalmuseets udtalelse fra den 1. juli 2025, 2024-03-18 Registreringsrapport, Skibsted Kirke SKIK, 2025-01-23 SKK Overslag Myndighedsprojekt, 2025-03-12 SKK - SKK Projektbeskrivelse, Referat fra konsulentmødet den 12. september 2024

3 - B. Regnskabsinstruks for Rebild Provstiudvalg 2025-2029

Opdateret regnskabsinstruks som skal godkendes af udvalget og underskrives af formand.

Sager:

Regnskab - Regnskabsinstruks - Rebild Provstiudvalg - 2025-2029 (2026 - 620)

Bilag:

doc00301820260106145210

4 - B. Samarbejdspuljen, tilbud på førstehjælpkursus for ansatte i Rebild provsti

Drøftelse af tilbud fra Falck vedr. kursusaftale for hele provstiet.

Sager:

Samarbejdspuljen - Førstehjælpkursus (2025 - 41229)

Bilag:

Aktdokument, Basal førstehjælp med hjertestarter (4 timer), Tilbud til Rebild Provstiudvalg - 16-10-2025 1517_V1

5 - O. Orientering siden sidst

6 - O. Orientering om ny lovgivning pr.1.januar 2026

By, Land og Kirkeministeriet har godkendt ny

lovgivning for menighedsråd.
Lovændringerne trådte i kraft d.1.januar 2026.

Vedhæftet er oversigt over de vedtagne ændringer
Link til nyheden på forsiden af
FIN: <https://folkekirkensintranet.dk/nyheder/pr-1-januar-2026-er-ny-lovgivning-traadt-i-kraft>

Sager:
By-Land og Kirkeministeriet - Lovgivning - Ny lov for
menighedsråd - Januar 2026 (2026 - 801)

Bilag:
Ny lovgivning pr.1.januar 2026

7 - O. F2 - Journal og mødemudul

Gennemgang af F2-touch for
provstiudvalgsmedlemmer, guide til den bedst
mulige mødeforberedelse.

8 - O. Eventuelt

9 - O. Næste møde, d.11/2 kl.14.00

Til: karsten bloch (karsten.bloch@hotmail.dk)
Cc: Lone Juncher (LOJU@km.dk), Kristine Jersin (KRJE@KM.DK), Rasmus Max Friis-Petersen (rp@skikarkitekter.dk)
Fra: Erik Bach Søgaard (es@skikarkitekter.dk)
Titel: Skibsted Kirke - opsamling på tagsten.
Sendt: 07-11-2025 10:39

Kære Skibsted Menighedsråd.

Jeg skriver til dig Karna, da jeg kan forstå at Johnny er sygemeldt for tiden. Provst Kristine Jersin og provstisekretær Lone Juncher er CC denne mail.

Jeg giver en status på sagen:

I juli kom der principgodkendelse på sagen fra Aalborg Stift, efter vi nu har afholdt to konsulentrunder i kirken.

Principgodkendelsen giver Menighedsrådet lov til at etablere fast undertag på kor, våbenhus og tårnspiret.

Angående skibets tag:

"Derimod fastholder Stiftsøvrigheden, at tegltaget over skibet skal bevares som understrøget. Dette sker ud fra hensynet til kirkens samlede kulturhistoriske værdi og for at opretholde håndværkstraditionen omkring understrykning, som fortsat vurderes fuldt muligt at udføre, når adgangsforholdene indrettes hensigtsmæssigt. Der skal i forbindelse med valg af tagsten lægges vægt på, at stenen er håndstrøgen og kulbrændt af en kvalitet, der harmonerer med kirkens æstetik. Det anbefales at sikre, at stenene har den nødvendige variation til at kunne tilpasses, uden at der opstår uhensigtsmæssige skæringer ved gavle og kamtakker."

Jeg påpeger, at kirkens eksisterende tegltag over skib, kor og våbenhus i dag er almindelige strengpressede maskintegl (Dantegl). På tårnet ligger ældre, håndstrøgne tegl (dog løbende repareret med almindelige maskintegl).

I forlængelse af principgodkendelsen har vi nu undersøgt, hvad kulbrændte, håndstrøgne tagsten koster, da de ikke længere kan fås fra en dansk producent. Tegl af denne type koster godt og vel 3 gange en almindelig lille dansk vingetegl.

Dertil kommer understrykning, som er dyrere end undertag.

Vi anslår på den baggrund, at økonomien må revideres opad:

	Tidl. overslag	Ny prognose
Tag på skib, kor og våbenhus:	3.275.313,75 kr.	3.656.925,00 kr.
Tårn:	903.083,50 kr.	1.060.628,25 kr.

Herfra er der to veje at gå:

Enten retter man ind efter stiftets bemærkninger – i fald, at provstiet kan finde midlerne. Alternativt skærer man projektets omfang til. Jeg vil ikke anbefale at vente med tårnets tag, men der kan være en økonomisk afvejning.

Ellers fastholder man det projekterede og genindsender med ny argumentation.

Jeg svarer gerne på spørgsmål eller deltager i møde vedr. vejen frem.

Med venlig hilsen

SKIK
arkitekter

Erik Bach Søgaard
Restaureringsarkitekt maa. | Indehaver

Mobil.: +45 2062 4292 | Mail: es@skikarkitekter.dk

SKIK Arkitekter

Middelgade 1, 2. sal

8900 Randers C

Tlf.: +45 2555 7545

www.skikarkitekter.dk

Til medlemmere af Skibsted menighedsråd

Udkast af referat fra møde 13 11 2025 i Skibsted forsamlingshus Toften efter tidligere udsendt dagsorden.

Afbud fra Majbritt Mikkelsen

Ad 1. Der har været høstgudstjeneste med ca. 80 deltagere. Foredraget af Maria Hæstrup fra Julemærkehjemmet var interessant. Der har været Alle Helgens gudstjeneste. Søren har været til strukturreformmøde i Rebild – Hadsund Provsti, som gælder for hele Aalborg Stift. Der er kommet alkoholfri altervin i kirken. Lamperne langs med stien op til kirken er blevet rettet Op.

Ad 2. Preben gennemgik kvartalsrapporten som blev underskrevet. Årsbudget 2026 er blevet afleveret Til provstiet. Budgettet er blevet påført tidsstempleet 11-11-2025 kl. 11.10. Der bliver indkøbt et vist antal "100 salmer" salmebøger.

Ad 3. Arkitektens forslag tilsendt 7 11 25 kl. 10.39 godkendes. Karen kontakter provstisekretæren Lone Juncher, som går videre md sagen. Menighedsrådet beslutter at renovere i størst mulig Omfang.

Ad 4. Den 16. november er der "snack" gudstjeneste i Skibsted Kirke kl. 19.00. Der serveres boller og cacao. Den 4. december er der sangaften kl. 19.00. Torsdag den 19. januar er der fyraftensgudstjeneste. Den 12. marts er der fim aften. Sangaften den 6. maj. Der satses på en koncert med Jens Stage 14.15.eller 16. april eller 21. 22. 23. april eller 7. 8. 9. april. Familiedag søndag den 29. maj. Høstgudstjeneste 24/9 26 kl. 18.00.

Næste møde: Den 26. februar kl. 18.00: HUSK: Framelding senest den 16. februar.

Ad 5. Formand:	Johnny Andersen
Næstformand:	Karna Bloch
Kirkevæрге:	- " - - " -
Kasserer	Preben Christensen
Sekretær:	Gunvor Langdal Nielsen
Kontaktperson:	Susanne Pedersen
Bygningskyndig:	Johnny Andersen
Underskriftberettiget:	Johnny Andersen og Preben Christensen
Aktivitetsudvalg:	Mettea Frølund og Preben
Præstegårdsudv.:	Johnny Andersen
Formand for valgbest.:	Johnny Andersen
Øvrige valgbesty:	Majbritt Mikkelsen

Ad 7. Forslag om krukker til planter ved kirken. Forslag om et lysfad i keramik.

Aalborg Stift

Til Skibsted Sogns Menighedsråd

Dato: 4. juli 2025
Akt.nr.: 3552742
Sagsbehandler: AMGI

Skibsted Kirke, Rebild Provsti – tagudskiftning og restaurering af korhvælv

Stiftsøvrigheden har behandlet menighedsrådets ansøgning om tagudskiftning og restaurering af korhvælv på Skibsted Kirke.

Afgørelse

Stiftsøvrigheden *principgodkender* det af SKIK Arkitekter ApS udarbejdede projekt fra marts 2025 med tilhørende tegninger vedrørende tagudskiftning og restaurering af korhvælv på Skibsted Kirke.

For at opnå stiftsøvrighedens *endelige godkendelse*, er det en betingelse, at der fremsendes et endeligt projekt via provstiudvalget til stiftsøvrighedens afgørelse. Arbejderne må ikke igangsættes, før der foreligger en endelig godkendelse fra stiftsøvrigheden. De øvrige betingelser, der skal være opfyldt for at opnå endelig godkendelse, fremgår af afsnittene nedenfor.

Fast undertag

Efter nøje overvejelse kan stiftsøvrigheden *godkende, at der etableres fast undertag over våbenhuset, koret og tårnet*.

Denne beslutning bygger på de konkrete forhold, som Nationalmuseet og den kgl. bygningsinspektør har peget på. Over våbenhuset begrundes fast undertag med de vanskelige adgangsforhold og hensynet til at bevare det historiske tagværk tæt. For koret tillægges det vægt, at der er vedvarende problemer med korhvælvets tilstand, og at et fast undertag derfor kan bidrage til en stabil og tæt tagflade over den middelalderlige hvælvkonstruktion. For tårnet, som er af nyere dato og har en mere kompliceret tagkonstruktion, vurderes fast undertag som acceptabelt, idet tagværket blev fornyet i 1929, understrykning her er særligt krævende, og skader i spirets top kan være vanskelige at tilgå.

Dermed afviger Stiftsøvrigheden i disse dele fra den generelle anbefaling om at fastholde understrøgne tegltage, idet de beskrevne forhold tilsammen vurderes at begrunde en undtagelse.

Derimod fastholder Stiftsøvrigheden, at tegltaget over skibet skal bevares som understrøget. Dette sker ud fra hensynet til kirkens samlede kulturhistoriske værdi og for at opretholde håndværkstraditionen omkring understrykning, som fortsat vurderes fuldt muligt at udføre, når adgangsforholdene indrettes hensigtsmæssigt.

Der skal i forbindelse med valg af tagsten lægges vægt på, at stenen er håndstrøgen og kulbrændt af en kvalitet, der harmonerer med kirkens æstetik. Det anbefales at sikre, at stenene har den nødvendige variation til at kunne tilpasses, uden at der opstår uhensigtsmæssige skæring ved gavle og kamtakker.

Udbedringer i tagkonstruktionen

Der er bevaret ældre dele i tagværket, og det er en forudsætning, at der udarbejdes en grundig registrering af tagværkets nuværende tilstand samt en plan for nødvendige udbedringer, herunder de skader på sydsiden, som er beskrevet, men ikke dokumenteret i det fremsendte materiale. Når tagfladerne er taget af, skal der indkaldes til et møde på stilladset, hvor rådgiver, håndværker og en repræsentant fra Nationalmuseet sammen gennemgår de dele, der eventuelt kræver udskiftning.

Knudepunkter, tagfod og detaljer på tårnet

Hvis tårnets tag medtages i projektet, skal der fremsendes knudepunktsdetaljer, herunder løsninger for tagfod, vindfløj og tætning. Den kgl. bygningsinspektør anbefaler også montering af ventilationsstudser i undertaget både i top og bund, så korrekt ventilation sikres. Det eksisterende udtryk for tårnets skalk bør bevares af både tekniske og æstetiske grunde.

Korhvelvet

For arbejdet med korhvelvets overside skal Kalkningstjenesten rekvireres snarest til en besigtigelse, der skal danne grundlag for at fastlægge det endelige omfang af udbedringsarbejderne. Løst offerpuds skal fjernes nænsomt, så vurderingen kan foretages på et retvisende grundlag. Den kgl. bygningsinspektør har udtrykt betænkelighed ved den foreslåede fede mørtel, særligt i forhold til risiko for revnedannelser på grund af det høje vandindhold i kulekalken, og dette bør indgå i den videre planlægning. Kalkningstjenesten kan kontaktes via e-mail: kirkekonsulenter@natmus.dk.

Sikring af kirkerummet

Sikringen af kirkens historiske inventar kræver særlig opmærksomhed. Nationalmuseet påpeger, at inventaret ikke må indpakkes uden forudgående vurdering af bevaringstilstanden, da forkert afdækning kan forværre eventuelle skader, især i farvelag. En kort redegørelse for formålet med indpakningen skal derfor fremsendes, ligesom det bør vurderes, om en skånsom afdækning med løst materiale vil være tilstrækkelig.

Øvrige forhold vedrørende klokkeporten

Arbejderne vedrørende klokkeporten kan som udgangspunkt gennemføres, men det anbefales, at man ser nærmere på, om bunden kan udføres mere robust, så løsningen bliver mere holdbar på længere sigt.

Isolering af loftrummet

Den kgl. bygningsinspektør gør opmærksom på, at spørgsmålet om isolering af loftrummet er nævnt i materialet, men ikke er beskrevet i detaljer. Det bør derfor afklares nærmere, så det bliver tydeligt, om og i givet fald hvordan en eventuel isolering skal indgå som en del af den samlede løsning.

Økonomiske overslag

Det anbefales at indhente mere konkrete tilbud på udvalgte poster, herunder især stillads og tagarbejde, da de fremlagte overslag ligger under de erfaringspriser, som normalt ses for tilsvarende arbejder.

Stiftsøvrigheden henstiller, at menighedsrådet sammen med deres rådgiver læser både Nationalmuseets og den kgl. bygningsinspektørs udtalelser grundigt igennem, så de øvrige anbefalinger kan blive indarbejdet i det endelige projekt. Samtidig skal det understreges, at Stiftsøvrigheden har truffet beslutning om, at der kan anvendes fast undertag over våbenhus, kor og tårn, mens taget over skibet skal bevares som understrøget. Denne beslutning skal danne grundlag for det videre arbejde.

Aalborg Stift

Begrundelse

Stiftsøvrigheden har i sagens anledning indhentet udtalelse af:

- 27. juni 2025 fra den kgl. bygningsinspektør
- 1. juli 2025 fra Nationalmuseet.

./. Udtalelserne vedlægges i kopi.

Udtalelserne er lagt til grund for afgørelsen.

Sagsfremstilling

Skibsted Sogns Menighedsråd har via byggesagsmodulet den 8. april 2025 indsendt projektet forud for konsulentmødet i Skibsted Kirke den 6. maj 2025. Den 12. juni 2025 meddeler menighedsrådet via provstiet, at sagen skal sendes i høring uden ændringer i projektet. I projektet ansøges om tilladelse til at udskifte Skibsted kirkes tag og repareres hvælvet. Menighedsrådet har oplyst, at de samlede udgifter til projektet vil beløbe sig til 3.300.000 kr.

Rebild Provstiudvalg har den 28. april 2025 fremsendt sagen med anbefaling. Provstiudvalget har bevilliget midler til projektet fra provstiets anlægspulje.

Gyldighed

Denne afgørelse er gyldig, indtil væsentlige forhold, der er lagt til grund for afgørelsen, ændrer sig.

Retsgrundlag

Ifølge [bekendtgørelsen om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde](#) § 2, skal istandsættelse af kirkebygninger, der er over 100 år gamle eller undergivet særligt tilsyn i henhold til lov om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde kapitel VI godkendes af stiftsøvrigheden.

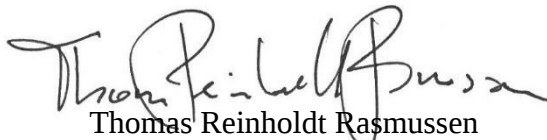
Anden lovgivning

Godkendelse fra Stiftsøvrigheden fritager ikke menighedsrådet fra at søge andre tilladelser, der er nødvendige efter anden lovgivning, f.eks. byggetilladelse ved kommunen.

Klagevejledning

Afgørelsen kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Med venlig hilsen

Thomas Reinholdt Rasmussen
biskop

Kopi er sendt til:

Rebild Provstiudvalg

Nationalmuseet

Den kgl. bygningsinspektør

Skik Arkitekter ApS

Aalborg Stiftsøvrighed
Thulebakken 1
9000 Aalborg

H+ A/S
CVR 1926 7946

H+KØBENHAVN
Teglværksgade 37
2100 København Ø

H+AARHUS
Mariane Thomsens Gade 4
8000 Aarhus C

H+ODENSE
Havnegade 34C, 3 sal
5000 Odense C

H+NAKSKOV
Tømmegade 7
4900 Nakskov

H+RØNNE
Lille Torv 9
3700 Rønne

Noah Boe-Whitehorn
Kgl. Bygningsinspektør
+45 9310 4013
kirke@hplus.dk

20. juni 2025
Rev. 0

Skibsted Kirke, Rebild Provsti

Sag Udskiftning af tag og reparation af hvælv
Stiftets reference 2025-18822 / 3514480

Inspektoratet har, for udtalelse, modtaget forslag til tagudskiftning og reparation af hvælv på Skibsted Kirke, udarbejdet af SKIK Arkitekter Aps.

Projektet har været drøftet på konsulentmøder i kirken, senest den 6. maj 2025.

Det har, ved denne lejlighed, været foreslået alene at udskifte og reparere taget partielt af klima- og totaløkonomiske hensyn. Af fremsendt forslag fremgår, at Menighedsrådet ønsker at udskifte alle tage, hvilket inspektoratet ikke vil modsætte sig, men som drøftet heller ikke anbefale endnu. Det er uklart om tag på tårnet er indeholdt i ansøgningen da det udelades i Provstiudvalgets indstilling. Da det dog behandles, er det medtaget i nedenstående vurdering.

Tagflader foreslås, for alles vedkommende, udskiftet til nyt teglhængt tag med fast undertag. Denne løsning var genstand for drøftelse på mødet i kirken og inspektoratet må fastholde anbefaling om at tegltaget bibeholdes som understrøget f.s.v. skib, kor og våbenhus.

Tårnets tagværk oplyses fornyet i 1929 af arkitekt Einar Packness. Dette forhold, sammenholdt med at understrykning af denne tagflade er særligt krævende, at den ændrede geometri lader sig løse tilfredsstillende og skader i spirets top vanskelige at tilgå, tillægges væsentlig vægt ift. at inspektoratet for denne tagflade kan tilslutte sig et fast undertag.

Tagværk for øvrige tage kunne konstateres sammensat af dele, delvist som genbrug (helt tilbage fra det tidligere blytag), med en rig fortællerværdi og antikvarisk relevans.

Ift. tagværket over hvælv anerkender inspektoratet arkitektens bekymring ift. adgangsforhold, men vurderer ikke, ud fra den fælles besigtigelse i tagrummet, at forholdene er vanskeligere end at man fortsat, uden betænkeligheder, kan få arbejdet udført tilfredsstillende og vel indenfor arbejdsmiljølovens rammer.

Over skibet synes der ikke særlige problematikker, der med væsentlig vægt, kan tale for den foreslåede løsning.

For disse tagflader ses et understrøget tegltag fortsat som den arkitektonisk og kulturhistorisk rigtige løsning der bedst muligt, bevarer det historiske tagværk, den samlede fortællerværdi og oplevelse af tagrummet.

Som det også fremholdes i ansøgningen, er det tiltagende vanskeligt at finde dygtige og engagerede murere for denne type opgaver, på historiske ejendomme. Det har derfor en selvstændig værdi at sikre at der i hele landet tilbydes traditionelt arbejde både for at fastholde håndværkere indenfor fagligheden og levende viden om håndværket. Dette har ikke kun værdi snævert ift. understrykning, men også mureropgaver bredt på de historiske

bygninger hvor viden og kvalifikationer svækkes når arbejdet fravælges for moderne løsninger.

Det anbefales at finde en håndstrøgen, kulbrændt sten, som oplyses oplagt på tårnet i stedet for den forudsatte sk. håndbearbejdede. Fastholdes en sk. håndbearbejdet tagsten, er væsentligt hvilken konkret sten der foreslås. Mange sten der udbydes indenfor den betegnelse kan dårligt kan adskilles fra en sædvanlig maskinsten og vil være uantagelig på kirken. Ved valg af tagsten bør man i øvrigt sikre at de har en tilstrækkelig fleksibilitet (eller variation), der muliggør at de, som beskrevet, kan viftes for at undgå skrå skæring med gavle.

Eksisterende skalk på tårnet synes ikke registreret rigtigt idet fotos viser en langt blødere og mere elegant flugt end den viste med to skarpe knæk. Det anbefales at fastholde det eksisterende udtryk af såvel æstetiske som tekniske grunde.

Der er ikke medsendt knudepunktsdetaljer for tag på tårnet. Fsva. tagfod og vindfløj (montage og tætning) bedes disse fremsendt hvis tag på tårnet forudsættes udskiftet. Det anbefales at montere ventilationsstudser i undertaget i både top og bund.

Arbejder vedr. klokkeporten kan tiltrædes. Det anbefales dog at overveje en lidt mere robust løsning ift. bunden.

Der lægges i beskrivelse og tegninger op til at bevare inddækning mod tårn og kamtakker. Inspektoratet anbefaler i stedet at sten mod disse forskelles (som det også fremgår af budgettet) hvis Nationalmuseet kan acceptere dette.

Murerarbejder vedr. hvælvet overside lades op til Nationalmuseet at vurdere. Inspektoratet vil dog udtrykke bekymring ift. den fede mørtel (som offerlag), og ikke mindst revnedannelse som følge af det store vandindhold i kulekalken, hvilket ikke ses imødegået.

Ligeledes lades det op til Nationalmuseet at vurdere forslag til beskyttelse af historisk inventar ifbm. indvendig kalkning af koret.

Der løftes, i beskrivelsen, en række problematikker, herunder særligt isolering af loftrummet, der ikke efterfølgende er adresseret. Tilsvarende blev det beskrevet af arkitekten, ved konsulentmødet i kirken, at der var registreret omfattende skader på kirkens tagværk, særligt på sydsiden. Denne registrering, og projekt for udbedring, savnes i fremsendte forslag.

Anbefaling

Jf. ovenstående, anbefales ikke at imødekomme ønsket om fast undertag ifbm. udskiftning af tage på skib, kor og våbenhus. Indeholdes tårnets tag i projektet, kan fast undertag for dette tiltrædes.

Projektet anbefales for videre bearbejdning. Endeligt projekt bør indeholde stillingtagen til den fremlagte problematik ift. isolering og projekt for forudsatte indgreb i tagværket.

Bedømmelse af foreliggende udgiftsoverslag

Vedlagt økonomisk overslag ligger for nogle poster ikke uvæsentligt under sædvanlige erfaringspriser, reguleret for geografisk variation. Dette gælder særligt stilladsudgifter og tegltag der med fordel kunne fastlægges ved at indhentede konkrete overslag.

Med venlig hilsen

Noah Boe-Whitehorn

Kopi til:

Nationalmuseet, kirkekonsulenter@natmus.dk

Nationalmuseet

1. juli 2025

Sagsnummer: 25/01137

Aalborg Stiftsøvrighed
Thulebakken 1
9000 Aalborg

Forskning, Samling og Bevaring Oldtid, Middelalder og Renæssance

FREDERIKSHOLMS KANAL 12

1220 KØBENHAVN K.

SEKRETARIAT TLF +45 41206121

E-MAIL MARIE.LOUISE.BODE.BLYME@NATMUS.DK

DIREKTE TLF +45 41206701

Vedr. Skibsted Kirke, Helligum hrd., Ålborg a. Udskiftning af tag og reparation af hvælv. Deres dok.nr. 2025-1882.

Nationalmuseet har til udtalelse modtaget Skibsted Sogns Menighedsråds anmodning om tilladelse til at udskifte tag og reparere hvælvoverside iht. forslag udarbejdet af SKIK Arkitekter, dateret marts 2025. Sagen har tidligere været drøftet på konsulentrunder i kirken i 2024 og i 2025.

Den Kongelige Bygningsinspektør har fremsendt udtalelse, dateret 20. juni 2025, og Nationalmuseet kan overordnet set tilslutte sig denne. **Nationalmuseet har desuden følgende bemærkninger:**

Nationalmuseets bemærkninger:

Fast undertag

Det må først og fremmest understreges, at det altid er museets umiddelbare anbefaling, at understøgne tegltage bevares i vore middelalderkirker. Der kan dog være forhold, så som dårlige adgangsforhold, nyere tagkonstruktioner eller andet, som gør, at museet i nogle sager ikke vil modsætte sig etableringen af et fast undertag. I denne sag kan museet bemærke følgende desangående:

Ang. fast undertag over våbenhus: Ifm. møde i kirken 6. maj d.a., kunne museet ved besigtigelse af tagrummet over våbenhuset konstatere de vanskelige adgangsforhold dertil. Desuden konstateredes det, at der over våbenhuset er bevaret historisk tagværk, som må findes at være bevaringsværdige dele af den senmiddelalderlige bygningsdel. Pga. de vanskelige adgangsforhold skal museet ikke modsætte sig, at der etableres fast undertag over våbenhuset, da det må findes vigtigst at bevare en tæt tagflade, for at bevare de historiske dele dér.

Ang. fast undertag over skibet: Nationalmuseet tilslutter sig her den Kongelige Bygningsinspektør, da adgangsforhold her må betegnes som værende rimelige. Jf. bemærkning i projektbeskrivelsen, s. 7, ang. stillads eller arbejdsplatform, så bør man, i stedet for etablering af fast undertag, udarbejde en plan for etablering af arbejdsplatforme eller evt. indkøb af et egnet rullestillads, for således at gøre det mere tilgængeligt for en murer at skulle understryge skibets tagflader.

Ang. fast undertag over koret: Museet vil ikke undlade at bemærke, at adgangsforholdene over koret bør kunne foranstalles således, at en murer vil være i stand til at udføre understrykningsarbejde dér. Nationalmuseet skal ikke modsætte sig, at man etablerer et fast undertag over koret. Dette særligt med de vedvarende problemer med korhvælvet in mente og prioriteringen om at bevare en tæt tagflade over den middelalderlige hvælvkonstruktion. Desuden fandt museet ikke, ved selvsyn i maj 2025, at der syntes at være store bevaringsværdier tilknyttet til selve tagkonstruktionen over koret.

Ang. fast undertag over tårnet: Da tårnet er af nyere dato, og etablering af fast undertag ikke har stor indvirkning på det øvrige af bygningen, skal museet ikke modsætte sig fast undertag dér.

Udbedringer i tagkonstruktion

Der er ældre dele bevaret i tagkonstruktionerne over Skibsted Kirke, og derfor må museet, ligesom Den Kongelige Bygningsinspektør, anmode om at få tilsendt nærmere detaljer vedr. tagværkernes tilstand og nødvendige udskiftninger.

Når projektet er godkendt, vil Nationalmuseet desuden anbefale, at der indkaldes til møde på stilladset (når tagfladerne er taget af), hvor rådgiver, håndværker og en repræsentant fra Nationalmuseet kan gennemgå de punkter, hvor det eventuelt findes nødvendigt med udskiftning i ældre dele.

Inddækning mod tårn og kamtakker

Nationalmuseet finder det yderst sympatisk, at man i det projekterede søger at undgå indgreb i murværk, og museet vil ikke anbefale løsninger, som medfører nye indgreb i historisk murværk. Pga. tårnets unge alder ses indgreb her, ved inddækning mellem skib og tårn, mindre problematisk.

Korhvælv

Der er fremsendt en grundigt udarbejdet registreringsrapport vedr. korhvælv, og det står meget klart, at der er behov for at gøre noget ved eksisterende forhold. Nationalmuseet har i notat af 23. oktober 2023 anmodet om, at en registrering af nuværende forhold, støttet af fotos, samt forslag til udbedring skulle fremsendes til museets kalkkyndige kirkekonsulent, hvorefter denne udarbejder en rapport med endelige anbefalinger og retningslinjer for behandlingen af korhvælv. På baggrund af det fremsendte materiale, kan Nationalmuseet dog anbefale, at man snarest rekvirerer museets Kalkningstjeneste til en besigtigelse af hvælvoversiden, hvorefter man i dialog med Kalkningstjenesten kan fastlægge endeligt omfang af udbedningsarbejder. Kalkningstjenesten kontaktes for aftale via kirkekonsulenter@natmus.dk, og udgift til besøget afholdes af Menighedsrådet. Løs offerpuds skal fjernes nænsomt inden besøget, sådan at det er muligt at vurdere offerlagets og teglstenenes beskaffenhed.

Hvad angår udbedring og kalkning af korhvælvs indvendige flader, så bør dette rigtignok afvente udbedring af forhold over hvælv (offerlag og tag). Det vil dog være passende, om Kalkningstjenesten, når hvælvs overside besigtiges sammen med rådgiver, også kigger på korhvælvs tilstand nede i kirkerummet, hvorefter der også kan udarbejdes en rapport med anbefalinger og retningslinjer for behandling af de indvendige flader. Rapporten vil også indeholde retningslinjer for sikring af kirkens inventar ifm. de indvendige arbejder.

Sikring af kirkerummet

Det fremgår af forslaget, at kirkens historiske inventar (alter, alterparti og prædikestol) indpakkes blødt af konservator inden arbejdet igangsættes. Nationalmuseet finder umiddelbart tanken sympatisk, men det må understreges, at kirkens historiske inventar ikke uden videre kan pakkes ind uden at nuværende bevaringstilstand kendes. Såfremt der skulle være skader i f.eks. farvelag, så kan indpakning udgøre en risiko for forværring af skadesbilledet.

Det er museets vurdering, at kirkens stoleværk og prædikestol godt kan afskærmes med løst liggende afdækningsmateriale af konservator (uden at tape dette fast på farvelag), såfremt dette synes nødvendigt ved arbejder på loftet over skibet.

Nationalmuseet må udbede sig en kort redegørelse for, hvorfor indpakning af historisk inventar i koret findes relevant. Frygter man drys af kalk og støv ifm. tagarbejderne, eller ønskes indpakningen, fordi man planlægger at færdes inde i kirkerummet ifm. tagarbejderne? Alterparti skal naturligvis sikres ifm. en fremtidig kalkning af korhvelvet, men dette kan ikke ske uden forudgående retningslinjer fra Nationalmuseet. Der foreligger ikke en gældende rapport vedr. kirkens historiske inventar, men en fremtidig rapport vedr. behandling af korets kalkede flader (jf. ovf.) vil indeholde retningslinjer for sikring af kirkens inventar ifm. kalkningsarbejder.

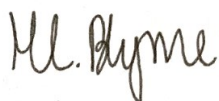
Nationalmuseets vurdering:

Nationalmuseet kan anbefale projektet til videre bearbejdning, særligt hvad angår valg af tagflade over skibet.

Man bør desuden snarest rekvirere Kalkningstjenesten til møde ang. korhvelvet.

P.N.V

Med venlig hilsen

Marie Louise Bode Blyme
Museumsinspektør

Kopi til: Den kongelige Bygningsinspektør, kirke@hplus.dk

SKIBSTED KIRKE

Rebild Provsti

Registreringsrapport • Fugtskjolder i korhvælving

Marts 2024.

Bygherre:

Skibsted Menighedsråd
v. formand Johnny Andersen
CVR-nummer: 11076815

Arkitekt:

SKIK Arkitekter ApS
v. Erik Bach Søgaard, restaureringsarkitekt maa.
Tlf. 2062 4292.
Middelgade 1, 2. Sal, 8900 Randers
CVR: 4364 7873

Kirkens adresse:

Skibstedvej 32, Skibsted, 9293 Kongerslev

Om kirken:

Fra "De Danske Kirker"
Bind 11, s.188-190

Skibsted Kirke har romansk kor og skib, et våbenhus fra renæssancen ved syddøren (ombygget i 1858) og et stort tårn ved vestgavlen opført i 1929. Tårnet har teglhængt pyramidespir og er tegnet af Einar Packness.

Kor og skib er opført i granitkvadre med skråkantsokkel. Skibet har bjælkeloft og koret har i senromansk tid fået et krydshvælv. Kirkens tag er teglhængt overalt.

Hvælvet havde indtil seneste istandsættelse kalkmalede ornamenter på ribberne. De er væk efter istandsættelsen af hvælvet i 1993.

Hvælvets underside:

Problematik:

Problemet er løstsiddende kalk med omfattende drys nede i koret og gule fugtskjolder på hvælvundersiden i den øverste del af hvælvet.

Baggrund:

Nationalmuseet har fremsendt notat den 23.10.2023, hvor det anbefales at få foretaget en registrering med arkitekt og murer med erfaring i kirkesager. Notatet nævner, at problemet har været der siden 1953. Forholdene blev besigtiget d. 22.11.2023 af murer Jarl Agesen, Kalkjarlen og restaureringsarkitekt Erik Søgaard, SKIK Arkitekter sammen med medlemmer fra menighedsrådet og kirkens graver. Den egentlige registrering blev udført 14.2.2024.

Forholdene er undersøgt visuelt fra gulv i kirkerummene, samt fotograferet og opmålt oppe i tagrummet. Taget er endvidere fotograferet udefra med drone.

Der er forinden rekvireret materiale fra Nationalmuseets arkiv, som har fremsendt affotograferede tegninger fra restaureringen v. Poul Brøgger i 1992 og en konservatorberetning fra 1993 af konservator Robert Smalley, Nationalmuseet.

Af konservatorberetningen fremgår det, at den lerholdige puds på hvælvets underside blev fjernet i 1993 og derpå repareret med ny kulekalkmørtel og derefter kalket. Der nævnes ikke noget om hvælvets overside.

Nat.Mus. anbefaling:

"Nationalmuseet anbefaler indledningsvist at lade murer og arkitekt med erfaring i restaurering af middelalderkirker foretage en gennemgang og registrering i kor af hvælvoversidens bevaringstilstand. Her skal det beskrives, hvorvidt der er udlagt et mørtellag på hvælvets overside. Beskrivelsen skal angive:

- Materiale (kalkmørtel, bastarmørtel, cement)
- Alder
- Vedheftning til underlag
- Nedbrydningsgrad
- Omfang af blottede teglsten

Hvis der ikke er kontakt mellem mørtellag og underliggende teglsten, vil salt-vandringer med tiden nedbryde teglstenene fremfor mørtellaget, som kan betragtes som et offerlag. Og jo mere porøs en underliggende teglsten er, jo mere sugende og derfor "velegnet til salttransport" vil den blive. Resultatet vil ofte være, at saltene bevæger sig ned gennem hvælvet, hvor de under bestemte klimatiske betingelser krystalliserer og nedbryder kalk- og mørtellag på underfladen.

Hvis ikke der er udlagt mørtel, skal der foreligge en beskrivelse af:

- Teglstenens bevaringstilstand
- Beskrivelse af placering af eventuel formelede teglsten.

I forbindelse med registrering over hvælv skal det endvidere undersøges, om der trænger vand ind i tagrummet – eksempelvis via tagskader.

I korrumb under hvælv foretages en tilsvarende vurdering af tilstanden. Denne kan eventuelt udføres fra gulvet. Her skal man regne med, at de saltbelastede og nedbrudte kalk- og mørtellag skal afrensnes, ligesom det formentlig kan blive nødvendigt at udskifte de mest nedbrudte teglsten.

Registreringerne af skader og andre relevante iagttagelser skal fotodokumenteres med angivelse af placering."

Korhælvets under- og overside

Hvælvets underside, foto fra triumfbue set mod øst.

Afskalninger og misfarvninger i den øverste, mest vandrette del af hvælvingen korresponderer med den mest nedbrudte del af det overliggende offerlag.

Hvælvets overside, foto fra klokkekassen set mod vest.

Offerlaget er nedbrudt til sand på hvælvets vandrette overside.

Tag og tagrum:

Tagværket består af hanebåndsspær med et øvre og et nedre hanebånd, samt spærfod med lodret stiver. Tømmeret er en blanding af ege- og fyrretømmer. Spærfod, stiver og øvre hanebånd i eg og spærhoved og langt hanebånd i fyr. Forskellige og divergerende tømmermærker og remudsparringer tyder på ældre ombygning/omsætning af tagværket. Spærene står ned på to remme i fyr/eg over hver murkrone. Sugfjælene bæres af nyere bræddelasker behandlet med grøn kobber. Der er ikke ventileret i sugfjælene, som lukkes af murværk og mørtel.

Korets gavl har en klokkeniche, som er afblændet med murværk efter tårnets opførelse i 1929. Indenfor nichen sidder en ældre tømmerkasse til lukning for vejrlig ind i tagrummet. Den kan næppe have holdt meget vand ude, mens den var i brug.

Der er tydelige tegn på fugt i tagrummet: Der blev målt med fugtmåler til træ med 10 mm indstik i spær, hanebånd og lægter i både fyr og eg. Tømmeret blev målt til ca. 22% fugt, hvor det ikke var angrebet af råd eller opfugtet pga. utæthed i taget. Midterste spær på sydsiden blev målt til 46% fugt. Tømmeret er generelt for fugtigt.

Vingeteglene står med kondens på undersiden og adskillige frostsprængte og forvitrede overflader. Stenenes trådbindere er rustne. Remmene, dele af spærene og lægterne er kraftigt opfugtede og angrebet af råd og borebiller.

Understrygningen er repareret med cement og senere forsøgt tætnet med gummifugemasse. Tagdækningen præges af afhjælpende vedligehold. Taget er utæt.

Hvælvets overside:

Hvælvingen måler omtrent B: 5,8m L: 7,7m og H: ca. 3m fra hvælvhjørner til top. Hvælvet er muret i munkesten, som er gule/gulrøde.

Hvælvingen er pudset med svag kalkmørtel på hele oversiden. Pudslaget er omkr. 1 cm tykt. Der synes at være vedhæftning overalt. Pudsen på hvælvet viser forskellige navne og årstal fra de håndværkere, som har vedligeholdt kirken gennem tiden. Det ældste årstal er 1939.

Pudsen er kraftigt nedbrudt i den øverste del af hvælvene, hvor hvælvkapperne er mest vandrette. Pudsens konsistensen er reelt som sand, og pudslaget kan børstes væk med fingrene ned til fugen mellem stenene. Det samme gælder fugemørtlen i det samme område. Mørtlen har ingen styrke tilbage i hvælvets øverste område.

Længere nede, på de stejle dele af kapperne, er pudslaget relativt fast, og minder mere om et almindeligt pudslag i kalkmørtel, omend porøst og sandet i overfladen.

Da pudsen dækker hele hvælvets yderside, kan det ikke udelukkes, at der er porøse sten i hvælvet. Der kunne konstateret enkelte sten med afskallende overflade, f.eks. trædesten over ribberne, hvad der nok er naturligt. Pudsens funktion som offerlag må antages at være udtjent, og fugemørtlens tilstand er bekymrende.

De porøse dele af pudslaget korresponderer med de gule fugtskjolder, som kan ses nede fra koret. Skjolderne sidder i den øverste, flade del af hvælvtoppen.

Pudslagets porøsitet og tagets utæthed kan blive problematisk for hvælvingens stabilitet, da selve fugemørtlen på et tidspunkt vil begynde at drysse ned i kirkerummet.

Mulige årsager:

Kirkens luftfugtighed ligger omkring 70% RF. Fugtigheden aflæses løbende af personalet og der er ophængt datalogger i koret. Der kan være to årsager til nedbrydningen af pudslagene på ind- og udvendig side:

1. Salte udvider sig i pudslaget, når de krystalliserer på den varme side og nedbryder pudsen. Det påvirker både ind- og yderside af hvælvet, afhængig af temperaturen på hver side af hvælvingen - sommer og vinter. Når tagrummet er varmere end kirkerummet, vil fugten vandre ud mod taget og saltene udvide sig i pudslaget, som derved bliver offerlag og nedbrydes. Når kirkerummet er varmere end tagrummet, vil fugten vandre mod kirkerummet, og kalken drysse.

2. Konstant fugtpåvirkning og periodiske frostsprængninger på hvælvets overside forårsaget af opfugtning af pudslaget pga. kondens og utætheder i taget i kombination med frostvejr om vinteren. Offerlaget er helt utæt, så vand kan løbe lige ned i hvælvet.

Anbefalinger:

Restaurerende indgreb skal ansøges med projekt ad tjenstlig vej hos de kirkelige myndigheder.

Nationalmuseets konservatorer og kalkningstjenesten bør besigtige forholdene inden da.

1. Tætning af taget:

Akutte tiltag: Man bør få lukket hullerne i taget. Understrykning bør repareres og tudsten erstattes af hele sten. Knækkede sten, herunder rygningsten, bør skiftes. Sugfjælen bør forsynes med ventilationshuller, som kan ventilere tagrummet og standse fugle og insekter.

Det bør nævnes, at tagene på kirken alle er i samme dårlige stand, og i dag vedligeholdes afhjælpende. Der bør indenfor overskuelig fremtid etableres et regntæt og velventileret tag over kirken generelt. Der bør i den forbindelse ses på tagtømmerets tilstand og udbedring af dette, samt evt. ses på muligheden for etablering af fast undertag over koret, hvor vedligeholdelse af undertrykningen vanskeliggøres af hvælvets udfyldning i tagrummet. Et nyt tag bør udføres, så tagstenene tilpasser sig tagets skævheder og de voldsomme inddækninger undgås.

Der bør ved eventuel tagistandsættelse etableres tilstrækkelig krydsventilering i tagrummene, så ophobning af kondens så vidt muligt undgås.

2. Udbedring af hvælvingens overside:

Der bør foretages en udskiftning af pudslaget på hvælvingen og den porøse fugemørtel, som ikke længere har trykstyrke.

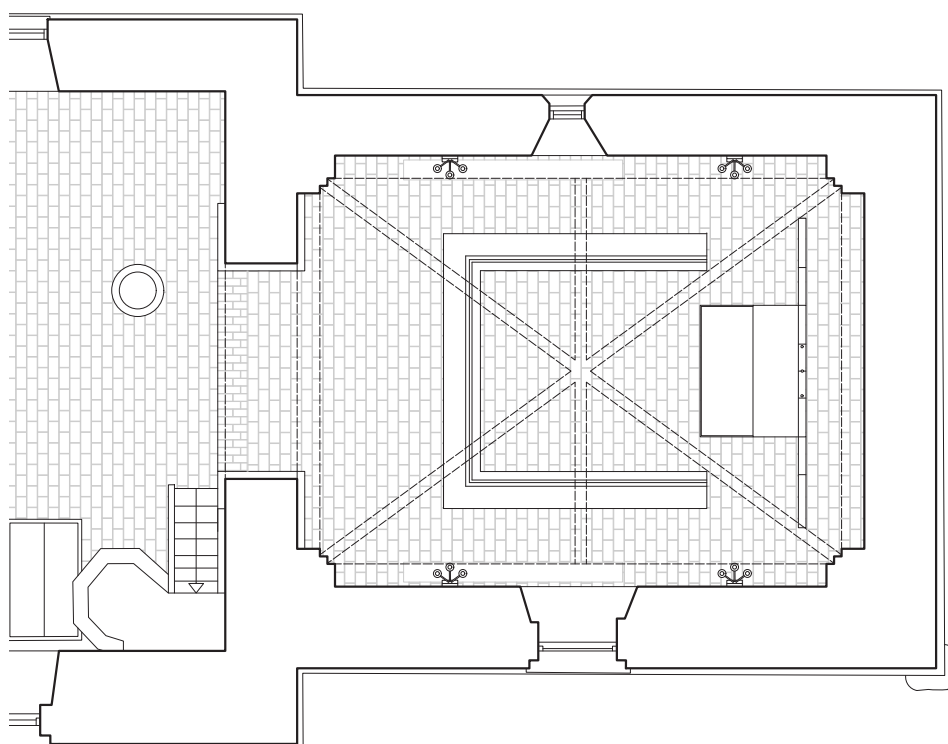
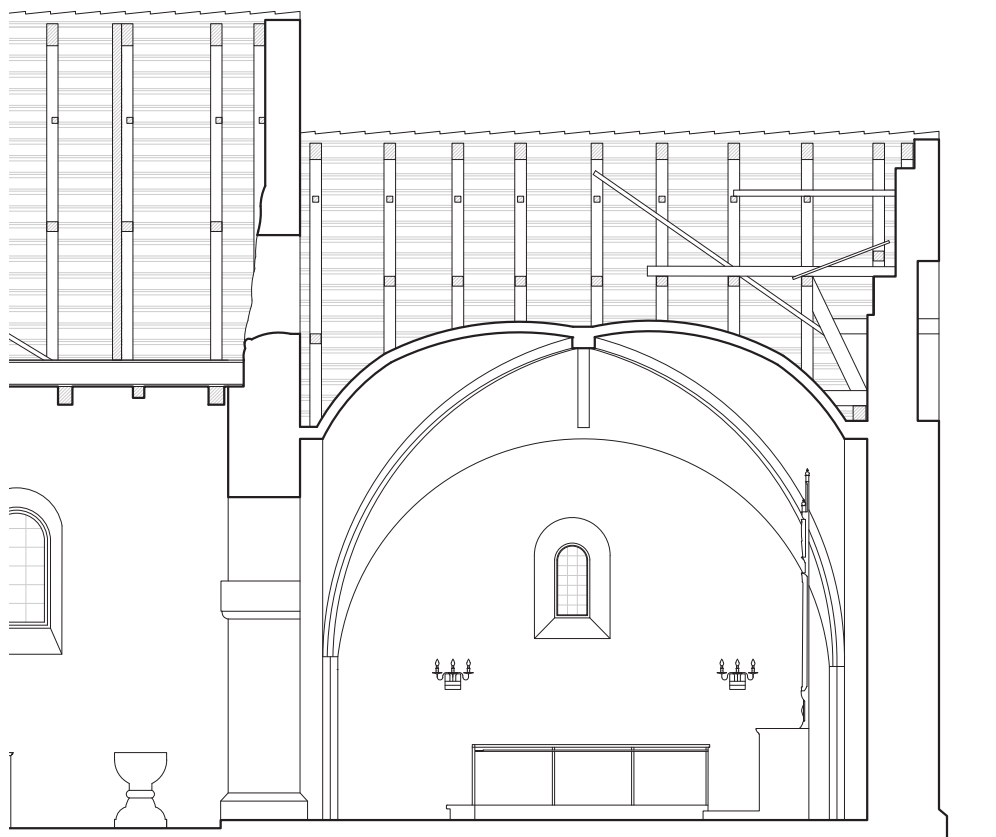
Det eksisterende pudslag bør fjernes meget forsigtigt med egnet håndværktøj. Hvis der fremkommer meget nedbrudte sten, bør disse udskiftes.

Udtjente fuger bør kradses ud og omfuges i mindre felter ad gangen, så der ikke opstår deformation af hvælvkapperne. Derpå bør der etableres et nyt offerlag på hvælvingen af samme tykkelse som det eksisterende lag. Mørtlen bør være en svag luftkalkmørtel i vellagret kulekalk i både fuger og offerlag. Mørtlen bør have en vis kornstørrelse, som tillader salte at udkrystallisere uden at nedbryde pudslaget.

3. Indvendig istandsættelse af hvælving:

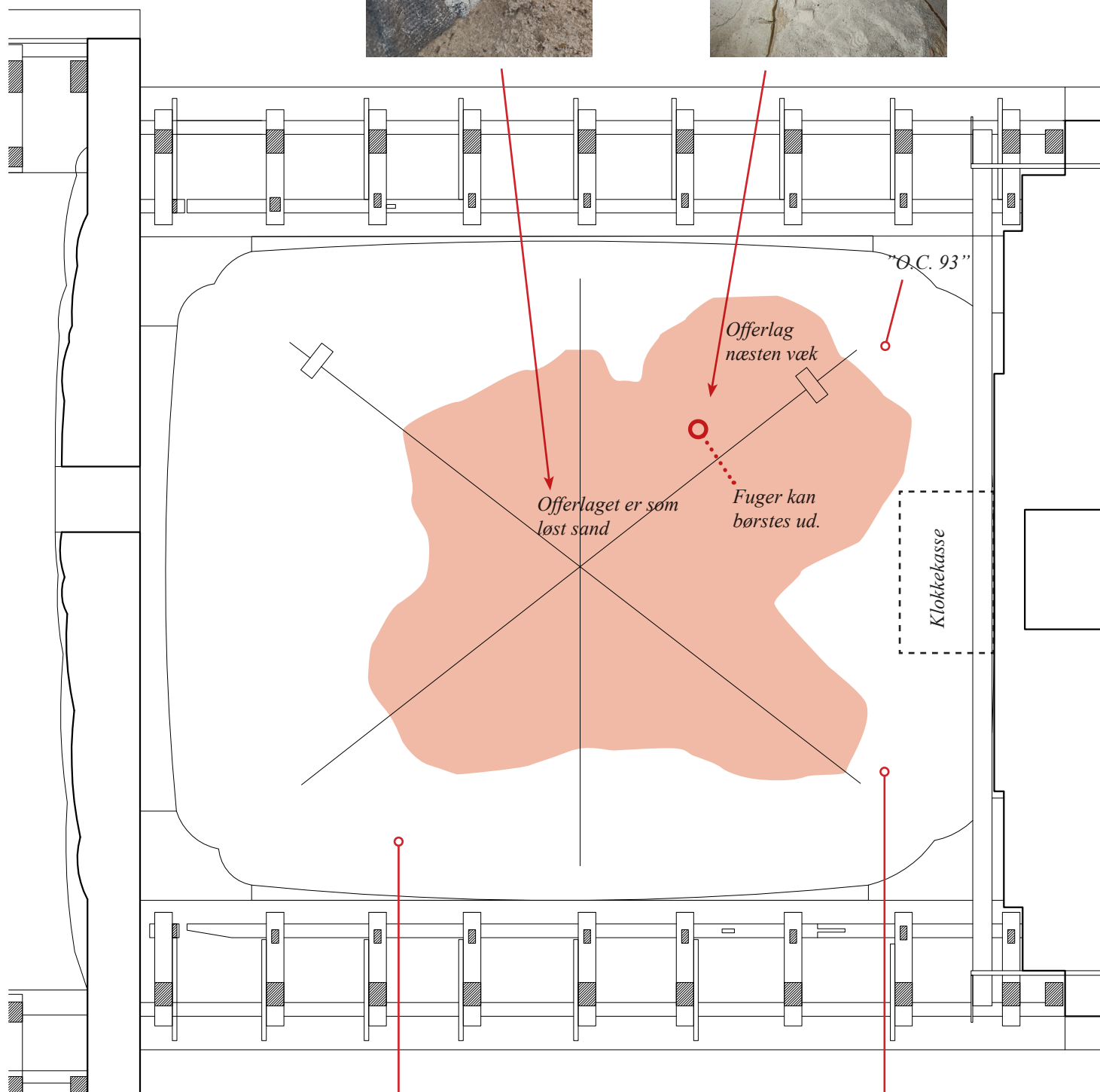
Når taget er tæt og hvælvet repareret ovenfra, kan det give mening at kalke undersiden påny efter Kalkningstjenestens anvisninger.

Plan og længdesnit, kor,
1: 100

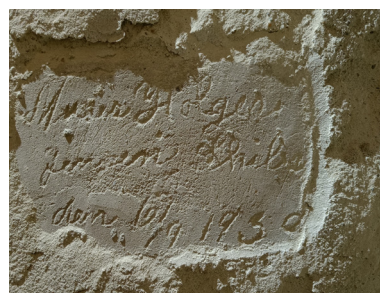

Hvælvplan, 1: 50

Rød markering angiver omtrentligt omfang af nedbrudt offerpuds.

Harry Nielsen.
den 27/7 - 1949.

Murer Holger Jensen Skibs.
den 6/9 - 1939.

Fotos - hvælvoverside

Nordøsthjørne:

Offerlaget er fuldkommen porøst og rasler ned.

Nordøsthjørne:

Hvælvgruben er fyldt med sand fra offerlaget.

Initialer: O.C. 3/6-93.

Trædestenen over ribben er porøs i overfladen.

Nordvesthjørne:

Offerlaget ligger pænt, men er sandet og porøst i overfladen.

Tagfod i dårlig tilstand.

Fotos - hvælvoverside

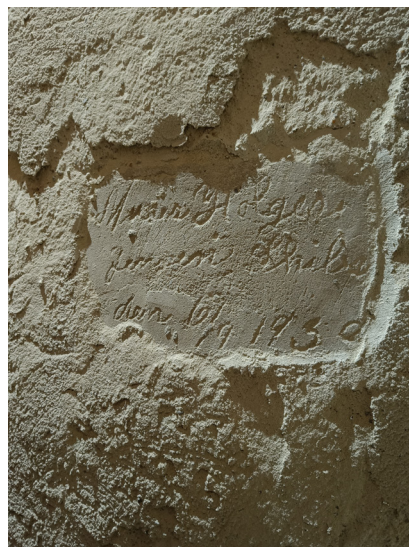
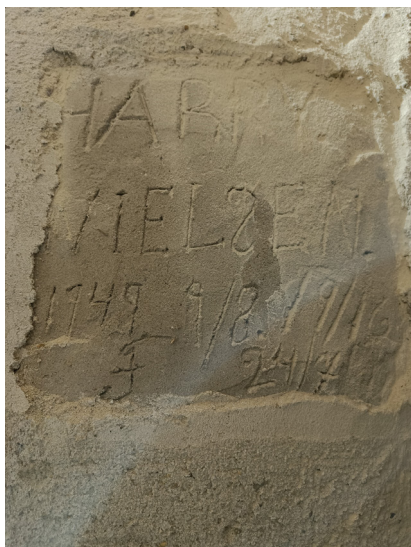
Sydvesthjørne:

Offerlaget især mod syd er porøst helt ind til kappen. Det resterende lag er sandet i overfladen.

T.v. Sydvestkappe:
Inskription fra 1949.

T.h. Sydøstkappe:
Inskription fra 1939.

Hvælvets sydøsthjørne:

Sandet og delvist nedbrudt offerpuds.

Inskription fra 1939.

**Fotos: Indvendig registrering
Sydsidens tagværk**

Sydlig tagside over kor:

Understrygningen er udbedret med cement og fugemasse. Det midterste spær er fugtigt og angrebet af råd.

Korets sydside: Murkrone.

Tudstenen er forsøgt stoppet med rockwool.
Grenene er vist fra en fuglerede.

Remmene er i dårlig tilstand.

Laskerne behandlet med grøn kobber bærer sugfjælene.

Sydlig tagside over kor:

Samme sted som ovenstående, remmen er rådden og ormstukken.

Fotos: Indvendig registrering Nordsidens tagværk

Murkrone og tagfod:

Lægterne er opfugtede.
Grenene fra en fuglerede

Lasker behandlet med grøn
kobber bærer sugfjælene.

Tagfod, nordside:

Lægterne er fugtige.
Remmen er våd og kraftigt
nedbrudt.
Kværket over sugfjælen er fyldt
ud af mursten og mørtel.

T.v.
Understrygning er udbedret
med cement og gummifuge.
De adskillige revner i
understrygningen er utætheder
i taget.

T.h.
Klokkekassen er en ældre
bjælkekonstruktion med
bræddebeklædning.

Fotos: Udvendig dronregistrering

Korets sydside:

Tagfladen har tudsten i top og bund, som er forsøgt tætnet indefra med stenuld.

Inddækningen mod skibets gavl er uskønt udført, da tagstenene ikke optager tagets skævhed. På skibets gavl er stenene repareret med overstrygning.

Korets sydside:

Mødet mellem rygning og inddækning er kluntet.

Korets nordside:

Tagfladen har tudsten i top og bund, som er forsøgt tætnet indefra med stenuld.

Rygningsstenene forvitrer og et par af vingeteglene er knækket.

Fotos, korets eksteriør:

Korets gavl og nordside

Sydside, skib og kor

Korgavlen:
De mørke egebjælker i
klokkenichen har båret
klokkebommen og er i dårlig
stand.

Dato : 26.01.1993 /åf

Sagsnr.: 955-1

Skibsted Kirke.

Kalkningstjeneste.

I forbindelse med en indvendig istandsættelse af Skibsted Kirke foretog konservator Robert Smalley en undersøgelse af korhvælving for kalkmalerier, samt ydede bistand vedr. nedhugning af dårligt puds, samt nypudsning i tiden 10.11.-13.11.1992.

Undersøgelse.

Hvælvingskrydset. Partiet var nyrepareret med en meget leragtig pudstype, og den lille geometriske roset (Harald Borre 24.01.1950) findes ikke mere.

Skjoldbuen mod øst. Ingen kalkmalerier fra 1500-tallet kunne konstateres, men mindre fragmenter i sort og "orange" (1700-1800-tals) fandtes.

Skjoldbuen mod syd. Ingen kalkmalerirester.

Skjoldbuen mod vest. Her fandtes nogle meget slidte, rødlig farvespor, som ikke kunne identificeres.

Skjoldbuen mod nord. Brændt okker indridset farverester. Måske bueslag.

Nordøst-ribbe. Ingen kalkmaleri.

Sydøst-ribbe. Ingen kalkmaleri.

Sydvest-ribbe. Mindre rødlig farvespor.

Korrespondance bedes
adresseret til Bevarings-
afdelingen uden angivelse
af personnavn.

Postboks 260
Brede
DK-2800 Lyngby
Telefon 42 85 34 75
Fax 42 85 90 54

Nordvest-ribbe. Ca. 1 m. over ribbens udspring fandtes under ældre reparation nederste halvdel af en "spar" malet i brændt okker.

Korhvelvingen.

Svindrevner findes overalt på den oprindelige bygningsmørtel. Næsten al kalkmaleridrysset er væk, og kun få farvespor fandtes og kun under gamle reparationer. På begge sider af midt-ribben på nordkappen, ca. 140 cm. fra toppen, sås rester af indridset bueslag, ca. 20 cm højt, med mindre, brændt okker farvespor. Langs ribben fandtes rester af en 1 cm. tyk streg ligeledes i brændt okker.

Der blev konstateret fem forskellige pudstyper i hvælvingen.

Prøve til Nationalmuseets laboratorium 19.11.1992.

Behandling.

Efter unmdersøgelsen blev det meget fedt- og leragtige puds nedhugget og stenene grundigt trykspulet med vand. Oprindeligt puds blev kun fjernet i hvælvingens top.

Ved nypudsning til dybere steder blev der anvendt en grov mørtel i blandingsforholdet:

1 del kulekalk

3 dele kvartssand (kornstørrelse 0,0-0,5 mm.) og som sidste lag

1 del kulekalk

3 dele kvartssand (kornsstørrelse 0,0-1,2 mm.)

(Leverandør Holger Andersen, Horsens).

Arbejdet blev udført med en kappe ad gangen begyndende i nordkappens østlige del.

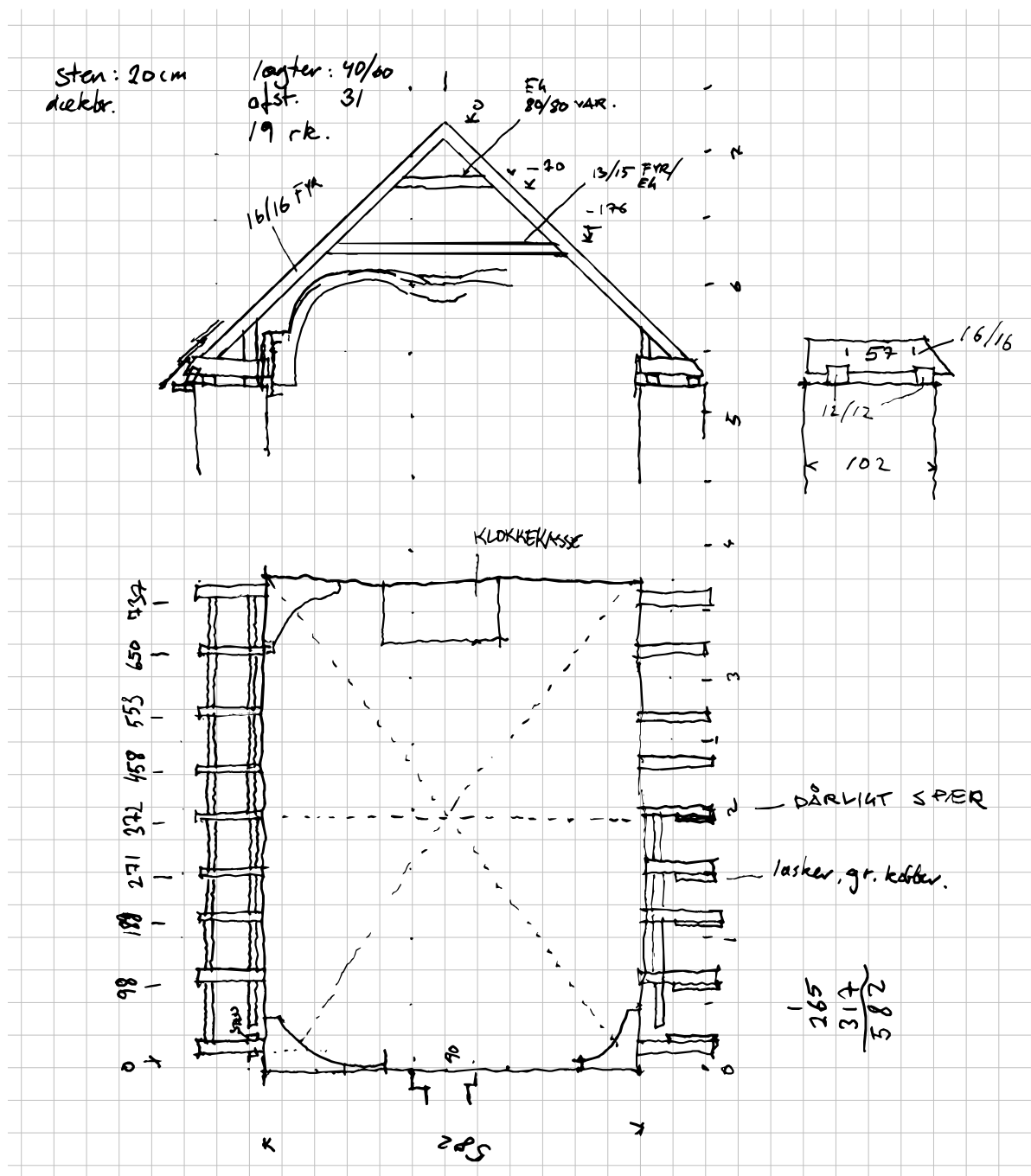
Efter tilfredsstillende optørringstid blev reparationerne påstrøget Horsens Kalk.

R Smalley

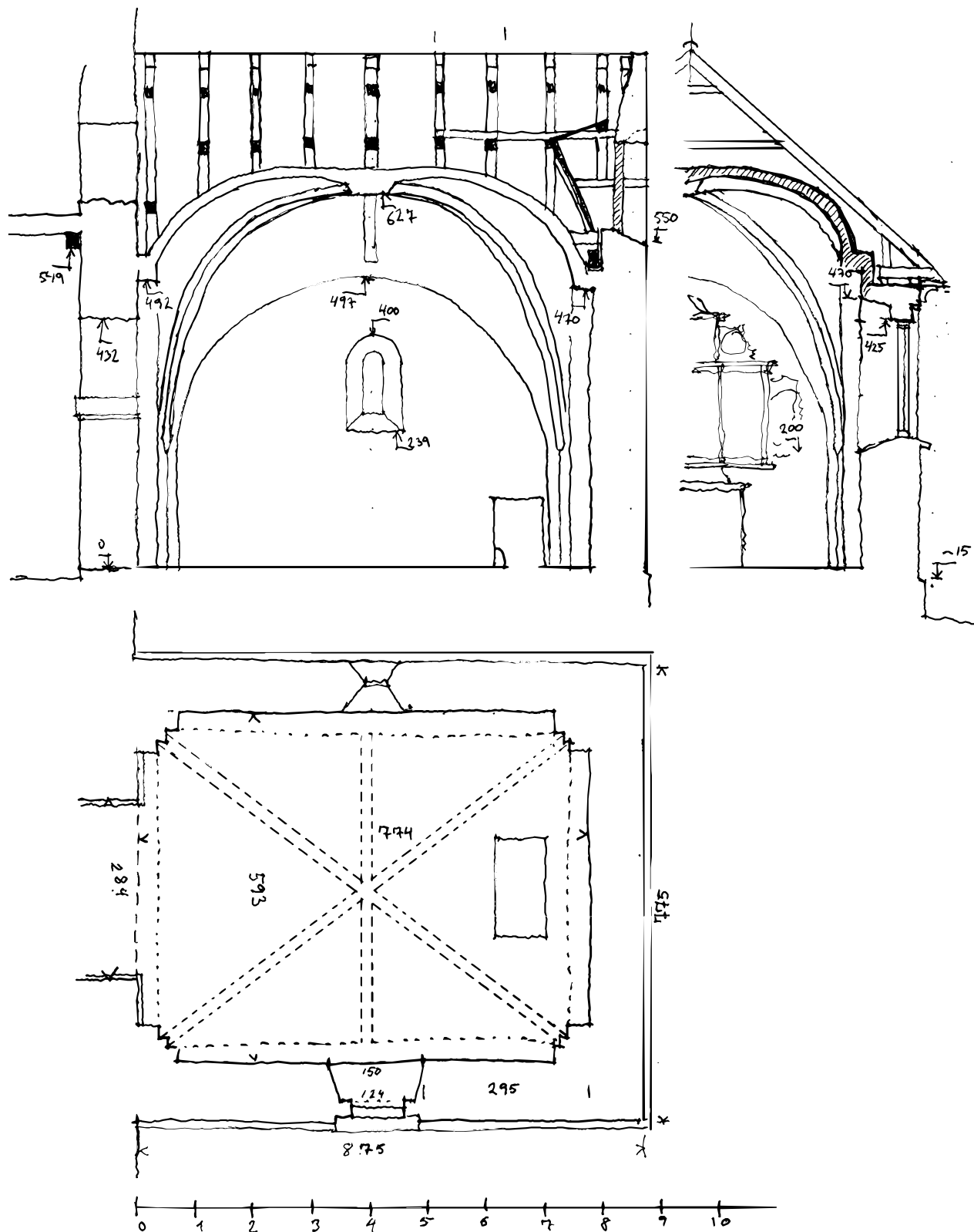
Robert Smalley

konservator

Måleskitse, Spærplan og tagværk,
1: 100

Måleskitse, Korplan og hvælv,
1: 100

Skibsted Kirke - Tag og hvælv

Økonomisk overslag

Dato: 23-01-2025

Rev. dato:

Udarbejdet af: RP/ES

SKIK
arkitekter

Middelgade 1, 2. Sal, 8900 Randers

Tlf. 2555 7545

Anslåede håndværkerudgifter, ekskl. moms		Bemærkning
Stilladsarbejder, ekskl. tårn, inkl. overdækning		
		kr 496.950,00
Opstilling og nedtagning omkring skib, kor og våbenhus, 1,2 m		kr 52.500,00
Leje 100 dage		kr 105.000,00
Overdækning Opstilling og nedtagning		kr 229.950,00
Overdækning leje 100 dage		kr 109.500,00
*Merudgift for tårn, stillads uden overdækning		kr 175.000,00
Opstilling og nedtagning omkring tårn		kr 70.000,00
Leje 100 dage		kr 105.000,00
Murerarbejder		kr 565.250,00
Levering og oplægning af tegltag over skib, kor og våbenhus		kr 212.500,00
Murede rygninger		kr 22.750,00
Forskælling ved gavle og kamtakker, inkl. rep. Kalk.	Afsat	kr 50.000,00
Istandsættelse af klokkeniche, inkl. sælbænk	Afsat	kr 30.000,00
Istandsættelse af hvælving over kor	Afsat	kr 150.000,00
Indv. Kalkning kor og våbenhus		kr 100.000,00
*Merudgift for tårn, murerarbejde		kr 155.400,00
*Levering og oplægning af tegltag på tårn		kr 124.200,00
*Murede grater på tårn		kr 31.200,00
Tømrerarbejder, skib kor og våbenhus		kr 552.250,00
Nedbrydning af eksist. Tegltag på skib, kor og våbenhus inkl. lægter		kr 201.500,00
Etablering af fast undertag, brædder og pap	500	kr 212.500,00
Lægter og skyllelister		kr 38.250,00
Reparationsarbejder i tagværk	Afsat sum	kr 100.000,00
*Merudgift for tårn, tømrerarbejde		kr 226.200,00
Nedbrydning af eksist. Tegltag på tårn, inkl. lægter		kr 90.000,00
Etablering af fast undertag, brædder og pap	500	kr 90.000,00
Lægter og skyllelister		kr 16.200,00
Istandsættelse af vindfløj	Afsat sum	kr 30.000,00
Blikkenslagerarbejder		kr 265.000,00
Inddækninger og skotrender		kr 255.000,00
Tagrender, våbenhus		kr 10.000,00
Smedearbejder		kr 50.000,00
Istandsættelse af Ankre	5000/styk	kr 50.000,00
Tekniske omkostninger		kr 75.000,00
Konservatorbistand, ind- og udpakning af historisk inventar	Erfapris	kr 25.000,00
Konservatorbistand fra nat. mus.	Overslag	kr 50.000,00
Håndværkerudgifter, ekskl. tårn		2.004.450,00 kr
Omkostninger		kr 360.801,00
Byggeplads	8% af håndværkerudgifter	kr 160.356,00
Uforudsigelige udgifter, ekskl. tårn	10% af håndværkerudgifter	kr 200.445,00
Samlede byggeomkostninger		2.365.251,00 kr
Tekniske omkostninger		kr 240.000,00
<i>Fase 1, projektfase</i>		
Skitseprojekt inkl. optegning til principgodkendelse I stift		kr 50.000,00
Detailprojekt		kr 50.000,00
<i>Fase 2, Udbud og udførelse</i>		
Udbudsprojekt, udbud, licitation og kontrahering		kr 50.000,00
Byggeledelse og afleveringsforretning		kr 60.000,00
<i>Øvrige:</i>		
Koordinering med nat.mus./konsulentrunde mv.	Afsat sum	kr 30.000,00
Samlede omkostninger eks moms		kr 2.605.251,00
Moms, 25 %		kr 651.312,75
I alt, inkl. moms		kr 3.256.563,75
Merudgift: håndværkerudgifter v. tårn		
<i>Omkostninger hertil, byggeplads og UF</i>		18% 100.188,00 kr
<i>Rådgiverhonorar</i>		10% 65.678,80 kr
Moms, 25%		kr 180.616,70
I alt, inkl. moms		903.083,50 kr

SKIBSTED KIRKE REBILD PROVSTI

ANSØGNING OM TAGUDSKIFTNING OG RESTAURERING AF KORHVÆLV

Marts 2025

SKIK
arkitekter

Bygherre:

Skibsted Sogns Menighedsråd
Sognekode: 8294
Pastorat: Bælum, Solbjerg og Skibsted Kirker
Provsti: Rebild Provsti
Aalborg Stift
CVR: 11076815
Kontaktperson: Karna Bloch, kirkeværge.

Rådgiver:

SKIK Arkitekter ApS
Middelgade 1, 2. sal
8900 Randers
CVR: 43647873
Kontaktperson: Erik Bach Søgaard, arkitekt maa. Tlf. 20 62 42 92. Mail: es@skikarkitekter.dk

Opgavens omfang:

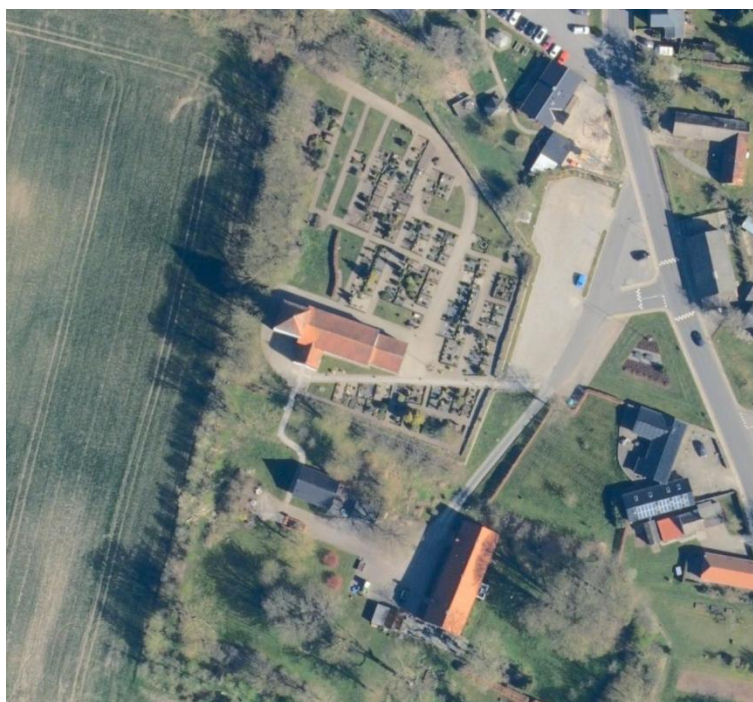
Der ansøges om

- Etablering af nyt tegltag med fast undertag på hele kirken.
- Udbedring af korhvelvets overside med udskiftning af offerpuds.
- Diverse følgearbejder i forbindelse med tagstandsættelse.

Bilag:

1. Tegningsbilag
2. Fotobilag
3. Nationalmuseets notat vedr. hvælving af 23.10.2023
4. Registreringsrapport, SKIK Arkitekter, marts 2024
5. Referat fra konsulentrunde d. 12.9.2024

Oversigtsfoto:

Baggrund:

Efter at kirken nu gennem en lang årrække (siden 1950'erne) har haft problemer med dryssende kalk fra korhvælvet, blev der i oktober 2023 sendt anbefaling fra Nationalmuseet om at få en kirkekyndig murer og arkitekt til at besigtige hvælvets tilstand, og vurdere årsagen til problemerne.

Besigtigelsen skete første gang i november 2023 med murer Jarl Agesen og Skik Arkitekter.

Herpå udarbejdedes en egentlig tagregistrering ved Skik Arkitekter i februar/ marts 2024 med en afsluttende rapport med anbefaling om istandsættelse og etablering af nyt tag.

Herpå afholdtes ekstraordinært provstesyn med provstiets bygningssagkyndige 10.6.2024. Den bygningssagkyndige erklærede sig enig i anbefalingerne i registreringsrapporten.

Herpå Konsulentrunde i kirken 12. september 2024. Her medvirkede Nationalmuseets konservator og den Kgl. Bygningsinspektør. Her var sidstnævnte ikke umiddelbart stemt for at skifte taget, men foreslog i stedet, at de eksisterende sten med forkert understrygning afrenses og understryges påny, og at der udskiftes bindere, hvor det vurderes nødvendigt.

Efter konsulentrunden var der enighed mellem kirkens menighedsråd og Rebild Provsti om at fortsætte opgaven med et myndighedsprojekt med det oprindelige omfang.

Det er fortsat vores vurdering, at taget bør udskiftes, da forslaget om partiel udbedring bliver en omstændelig proces, som med overvejende sandsynlighed vil resultere i en tagudskiftning. Det baserer vi blandt andet på droneoptagelser af tagets overside, som ikke kan erkendes tilstrækkeligt nede fra jorden. Endelig bør det nævnes, at konsulentrunden fandt sted en varm og solrig septemberdag, hvor fugt i tagrummet ikke kunne erkendes i det rette omfang.

Om Skibsted Kirke:

Kirken er romansk i skib og kor i kvadermur med skråkantsokkel, et hvidkalket våbenhus fra reformationen i grundmur med kamtakket gavl, istandsat 1858 jf. årstalsankre. Ved skibets vestgavl står et kraftigt hvidkalket tårn opført i 1929 v. Einar Packness. Kirkeklokken hang tidligere i et glamhul i korets østgavl.

Kirken har murede hvælvinger i våbenhus og kor, og bræddeloft med blottede bjælker over skibet.

Kirkens indre blev hovedistandsat i 1992, men problemerne i korhvælvingen betød, at hele hvælvet blev nypudset indvendigt året efter ved Nationalmuseets vejledning (Robert Smalley). Der vurderes ikke længere at være rester af kalkmalerier i korhvælvet.

EKSISTERENDE FORHOLD

Tagværk over koret:

Tagværket består af hanebåndsspær med et øvre og et nedre hanebånd, samt spærfod med lodret stiver.

Tømmeret er en blanding af ege- og fyrretømmer. Spærfod, stiver og øvre hanebånd i eg og spærhoved og langt hanebånd i fyr. Forskellige og divergerende tømmermærker og remudsparringer tyder på ældre ombygning/omsætning af tagværket.

Spærene står ned på to remme i fyr/eg over hver murkrone. Sugfjælene bæres af nyere bræddelasker behandlet med grøn kobber. Der er ikke ventileret i sugfjælene, som lukkes af murværk og mørtel.

Korets gavl har en klokkeniche, som er afblændet med murværk efter tårnets opførelse i 1929. Indenfor nichen sidder en ældre tømmerkasse til lukning for vejrlig ind i tagrummet. Den kan næppe have holdt meget vand ude, mens den var i brug. Der er tydelige tegn på fugt i tagrummet: Der blev målt med fugtmåler til træ med 10 mm indstik i spær, hanebånd og lægter i både fyr og eg. Tømmeret blev målt til ca. 22% fugt, hvor det ikke var angrebet af råd eller opfugtet pga. utæthed i taget. Midterste spær på sydsiden blev målt til 46% fugt.

Tømmeret er generelt for fugtigt. Vingeteglene står med kondens på undersiden og adskillige frostsprængte og forvitrede overflader. Stenenes trådbindere er rustne. Remmene, dele af spærene og lægterne er kraftigt opfugtede og angrebet af råd og borebiller. Understrygningen er repareret med cement og senere forsøgt tætnet med gummifugemasse. Tagdækningen præges af afhjælpende vedligehold. Taget er generelt utæt.

Tag over skib og våbenhus:

Tagværket består af spær med hanebånd i to lag. Spærhovederne er i hugget fyr, og hanebånd og spærstivere udført mest i ældre, muligvis middelalderligt, egetømmer. Taget er tydeligt omsat, muligvis midten af 1800-tallet, hvor våbenhuset også blev istandsat (1858).

Taget har sikkert ved denne omsætning fået hængeværk med en langsgående 8"-bjælke midt over skibets bjælkelag. Hængebjælken er ophængt i 5" hængestolper fastgjort med jernbeslag ved spærkippen og bolte med firkantmøtrikker på bjælkelagets underside.

Tagværket bærer præg af omsætning, bl.a. i kraft af uregelmæssige spærafstande og kappede bindbjælker. Der er ikke tilstrækkelig afstivning i tagets længderetning.

Over skibets bjælkeloft er der i nyere tid lagt isolering og nyt loftsgulv af krydsfinér. Isoleringen er måtter, som ligger noget uregelmæssigt under pladerne. Det nye lag er oplagt på strøer over kirkens ældre loft, hvad der synes fornuftigt mht. ventileret, men måske ikke særligt isolerende langs kanterne. Endvidere skjules hængebjælken, så dens tilstand er ukendt.

Over våbenhuset, som har muret hvælving, er taget omsat i 1858. Her er tale om spærhoveder i hugget fyr med genbrug af ældre, sandsynligvis middelalderlige, hanebånd. Hanebåndene er bladet ind over spærene, fastgjort med jernsøm,

Tagrummet over skib og våbenhus bærer præg af indtrængende vand. Der er talrige fugtskjolder på krydsfinérgulvet, og lægterne rådner flere steder - særligt ved tilslutningen til tårnmuren. Over våbenhuset er det særligt problematisk med mødet med gavlkammen. Her er det yderste spær særdeles opfugtet.

Understrygning er i dårlig stand, med udbredt forkert udførelse af kalkmørtel, cement og gummifugemasse.

Tagstenene er røde maskinsten i gammelt dansk format, svarende til DanTegl. De er bundet med trådbindere, som rustner.

Den sydlige tagflade på skibet har et større parti omlagte tegl ved tagskæringen med våbenhuset. Her er en del knækkede og overstrøgne sten.

Våbenhusets tagværk er ligeledes omsat, sandsynligvis i 1858. Også her er spær udført i hugget fyrretømmer med genbrug af ældre (middelalderlige) egehanebånd. Over våbenhuset ligger taget ligesom på det øvrige tag. Rygningen er i dårlig stand med flere manglende rygningsssten og skotrenderne er udført med blyerstatning i stedet for rigtig bly eller zink. Inddækningen langs skibets kvademur er ligeledes udført i blyerstatning, som er klæbet fast på muren og forseglet med gummifugemasse.

Tårnets tagværk:

Tårnspiret fra 1929 er udført i en kongestolpekonstruktion. Taget er en høj og stejl pyramidekonstruktion med murede grater. Kongen er 8", spærene er 6", hanebånd i to lag i samme dimension, og bjælkelaget ved gesimsen udført i 8". Det hele er fyrretømmer med fornaglede samlinger. Adgangen til tagspiret sker ad små stiger til de to lag hanebånd.

Teglene er primært håndstrøgne vingetegl. De ligger i understrygning uden bindere. Understrygningen er varierende, men særligt på sydsiden udført temmelig dårligt i cementmørtel.

Dronefotos viser en hel del skadede sten og knækkede eller manglende gratsten. Loftsbrædderne er opfugtede, og der ligger vand på gulvet, når det regner. Taget trænger akut til udbedring.

Hvælving over kor:

Hvælvingen måler omtrent B: 5,8m L: 7,7m og H: ca. 3m fra hvælvhjørner til top. Hvælvet er muret i munkesten, som er gule/gulrøde. Hvælvingen er pudset med svag kalkmørtel på hele oversiden. Pudslaget er omkr. 1-2 cm tykt. Der synes at være vedhæftning overalt.

Pudsen på hvælvet viser forskellige navne og årstal fra de håndværkere, som har vedligeholdt kirken gennem tiden. Det ældste årstal er 1939. Pudsen er kraftigt nedbrudt i den øverste del af hvælvene, hvor hvælvkapperne er mest vandrette.

Pudsens konsistensen er reelt som sand, og pudslaget kan børstes væk med fingrene ned til fugen mellem stenene. Det samme gælder fugemørtlen i det samme område. Mørtlen har ingen styrke tilbage i hvælvets øverste område. Længere nede, på de stejle dele af kapperne, er pudslaget relativt fast, og minder mere om et almindeligt pudslag i kalkmørtel, omend porøst og sandet i overfladen. Da pudsen dækker hele hvælvets yderside, kan det ikke udelukkes, at der er porøse sten i hvælvet. Der kunne konstateres enkelte sten med afskallende overflade, f.eks. trædesten over ribberne, hvad der nok er naturligt.

Pudsens funktion som offerlag må antages at være udtjent, og fugemørtlens tilstand er bekymrende. De porøse dele af pudslaget korresponderer med de gule fugtskjolder, som kan ses nede fra koret. Skjolderne sidder i den øverste, flade del af hvælvtoppen. Pudslagets porøsitet og tagets utæthed kan blive problematisk for hvælvingens stabilitet, da selve fugemørtlen på et tidspunkt vil begynde at drysse ned i kirkerummet.

Våbenhusets hvælving:

Hvælvingen er muret i gullige munkesten, som på det meste af overfladen har en tynd berapning i kalkmørtel, så stenene kan ses igennem. Hvælvingen er umiddelbart i pæn og rimelig stand, men tagkonstruktionen lider under indtrængende vand.

FORSLAG

- A. Forslag om udskiftning af tagbelægning og diverse følgearbejder over hele kirken.
- B. Forslag til nænsom istandsættelse af hvælvingens overside.

A: Udskiftning af tag, herunder:

- Nedtagning af eksisterende tegl, lægter, oprettende lasker og rengøring af murkroner. Tømrerarbejde.
- Nedtagning af "klokkekasse" ved korets østgavl. Tømrer/Murerarbejde.
- Udbedring af rådskadet tømmer. Tømrerarbejde.
- Etablering af ny tagbelægning i tegl på fast undertag af brædder og pap. Tømrerarbejde.
- Etablering af nye inddækninger og skotrender langs tilslutninger. Blikkenslagerarbejde/murerarbejde.

Følgearbejder:

- Etablering af sålbænk i klokkeniche på korets østgavl. Murerarbejde.
- Udbedring af murankre og -kroge i smedejern. Smedearbejde, som medtages under murer.
- Pletkalkning, hvor arbejdet kommer i kontakt med kalkede flader, f.eks. v. inddækninger og klokkeniche. Murerarbejde.
- Eftergang af tårnspirets vindfløj. Smedearbejde.

B: Nænsom istandsættelse af korhvælvets overside - Murerarbejder:

- Afkostning/støvsugning af eksisterende løstsiddende sand/mørtel
- Vurdering af hvælvets tilstand
- Etablering af nyt offerlag

UDSKIFTNING AF TAG

Forberedende arbejder:

Stillads opstilles som heldækkende facadestillads. Der arbejdes under overdækning på partier, hvor tagværket står åbent. Dette reducerer risiko for vandskader i kirkens konstruktioner og inventaret inde i kirken.

Kirkens historiske inventar; alter, alterparti, prædikestol, samt kirkens alter indpakkes blødt af konservator inden arbejdet går i gang.

Kirken lukkes så vidt muligt i udførelsesperioden, så længe der er stillads omkring kirken.

Det foreslås at nedtage tegl i muligt omfang lægges i depot, hvis de vurderes i hel stand og tjenlige til genbrug et andet sted.

Nedbrydning og rengøring:

Udhugning af inddækninger foretages med håndværktøj og med største forsigtighed. Der må ikke øves skade på tilstødende bygningsdele. Det indskærpes, at eventuelle blydele behandles som farligt affald.

Tegl nedtages og sorteres.

Lægter og oprettende lasker demonteres med lempe af hensyn til historiske spærdele. Klokkekassen ved korets østgavl fjernes forsigtigt, herunder de to løsholte, som har båret klokkebommen. Hullerne repareres med blødstrøgne sten indmuret i ren luftkalkmørtel, som reparationskalkes med kulekalkmælk jf. Nationalmuseets opskrift.

Murkroner afrenses for snavs og rester af understrygningsmørtel. Hvælvlokker oprenses ikke.

Tagværkets tilstand vurderes herpå nærmere. Hvor der måtte være rådskalet tømmer, f.eks. bag lasker, udbedres disse med samme træsort i knastfri snedkerkvalitet. Der arbejdes med udlusning. Hvor der måtte være yderligere behov for iskarring af nyt tømmer (det er ikke umiddelbart vurderingen for tagværkets vedkommende, men sikkert for dele af fodremmene), kontaktes Nationalmuseets kirkekonsulenter for nærmere aftale om omfang og fremgangsmåde, så videre fremfærd kan koordineres. Der medtages post under tømmerentreprisen til udbedring af skadet tømmer. Hvor det ikke kan være anderledes, udskiftes nedbrudt remtømmer med tilsvarende kernetræ i eg, som udlægges på murpap ovenpå murkronen.

Lasker erstattes med kiler ovenpå spærene. Taget står regulært, og der vurderes derfor ikke behov for særlige opretninger.

Spærsamlinger og nagler eftergås for skader og løse samlinger, og udbedres traditionelt med nye nagler, om nødvendigt.

Nyt undertag:

Det foreslås at etablere fast undertag på alle kirkens tagflader. Dette begrundes dels i tagværkets i forvejen meget omsatte karakter, og dels i tagets tilgængelighed, som dårligt lader sig forene med arbejdsmiljøloven.

I forhold til tilgængeligheden på tagets underside over kor og våbenhus, lader det sig ikke gøre for en murer forsvarligt at klatre rundt på hvælvingernes oversider.

Det samme gælder tårnspiret, hvor adgangen sker ad små hønsestiger på hanebåndene. Det er uforsvarligt at etablere lovligt stillads oppe i spirkonstruktionen, hvad der måske også forklarer den meget ringe udførte reparation af understrygningen på tagets sydside.

Over skibet kan understrygning ikke foretages uden opstilling af stillads eller anden godkendt arbejdsplatform i tagrummet.

Det foreslås at etablere fast undertag med tagbrædder og pap, med ventiler i tagfod og langs rygninger. Opretning af taget skønnes ikke videre nødvendigt, da tagværket står ret regulært. Hvor er spær måtte være skævt, kan der oprettes med kiler i fyrretømmer ovenpå spæret.

Der anvendes ikke trykimprægnerede tagbrædder eller skyllelister. Undertag vil betyde, at tagfladen flyttes ca. 5 cm op. Den eksisterende tagbelægning er ikke indforskællet i not mod tilstødende murværk.

På våbenhuset foreslås det at lægge undertagsbrædderne ned i flugt med spærenes oversider, så der er plads under kamtakkerne. Brædderne lægges her på fyrrelasker, som fastgøres ind på siden af spærene med galvaniserede franske skruer. Der udsparres lokalt ved hanebåndssamlinger.

Ventilering etableres i spalte mellem sugfjælene, hvor der monteres insektnet. Desuden etableres der udluftningsstudser i hvert spærfag ved kippen. Ventilering etableres i diskret spalte i sugfjæl, så det ikke er synligt udefra. Sugfjæle males i mørkebrun linoliemaling, svarende til nuværende maling

Nyt tegltag:

Det foreslås at etablere nyt tegltag på skib, kor og våbenhus, samt nye tegl på kamtakkerne. Tag dækkes med røde vingetegl i gammelt dansk format, som fuldbindes til lægterne med galvaniserede JP-bindere. Oplægningen sker i øvrigt i henhold til Tegl36 og producentens anvisning, med følgende opmærksomhedspunkter:

Dæklængden på stenene tilpasses taglængden, så taget går pænt op med hele sten. "Gnallinger" langs tagrygning skal undgås. Ved foden føres tagstenen tilpas ud over sugfjælen, så taget visuelt stopper ved vingeteglenes tagskæg, og overgangen bliver præcis. Hvor der måtte være mindre skævheder på tagsidens geometri, optages dette i lægtning og tagstenens dækbredde. Der skæres ikke kiler i stenrækkerne, i stedet "viftes" tagstenene. Vand fra tagstenens vinger ledes væk fra tilstødende murværk - aldrig ind mod muren.

Nye vingetegl leveres som strengpressede maskintegl med håndbearbejdet overflade. Rygninger oplægges i mørtelpude af KKh 20/80. Rygningssten fuges i smalle fuger i overlægget, ikke "pølser" på teglenes forkant. Der anvendes ikke cement.

Ved gavlene forskelles de yderste sten i kalkmørtel, og der reparationskalkes udvendigt med kalkmælk på vellagret kulekalkdej, jf. Nationalmuseets forskrifter.

Tilslutning til tårnmuren sker med ny blyinddækning, som fæstnes med blyløskant fastgjort med murhager. Tilslutning mod våbenhusets kamtakker udføres med aftrappede inddækninger i bly fastholdt med murhager. Mod skibet udføres ligeledes aftrappet blyinddækning tilpasset murens skiftegang.

Der rilles eller skæres ikke i sten i kirkens murværk, og der anvendes ikke fugemasse.

Skotrender udføres i zink med blindfalsede overlæg, hvori der haftes til underlagsbrædder.

FØLGEGARBEJDER:

Udbedring af klokkeniche:

Det foreslås at mure en sålbænk i bunden af klokkenichen, som i dag lider under indtrængende vand, da bundfalsen er for vandret.

Den udskridende kvadersten i bundfalsen sættes på plads igen ved forsigtig brug af håndværktøj og ren, vellagret luftkalkmørtel. Arbejdet udføres uden at øve skade på omgivende murværk.

Sålbænk opmures i blødstrogne sten på fladen og i halvforbandt. Sålbænken udføres med ca. 15 graders hældning og en udkragning på 4-5 cm fra gavlmuren. Der skæres eller rilles ikke i omgivende murværk. Efterfølgende svummes stenene i tynd kalkmørtel og reparationskalkes til dækning.

Bombjælkerne fjernes forsigtigt, og huller herfra udmures og repareres på samme vis som ovenstående.

Udbedring af murankre:

I forbindelse med åbning af tagfoden, er det relevant at eftergå ankre og forskud for tæring. Ankrene afbørstes med stålbørste, grundes med jern- eller blymønje og males efterfølgende med grafital.

Udbedring af vindfløj:

Vindfløjen demonteres og eftergås af kyndig smed på værksted. Der afsættes midler i økonomien til istandsættelse. Når den kommer op igen, fornyes blykappen ved sværdets gennembrydning af tagspidsen.

NÆNSOM ISTANDSÆTTELSE AF KORHVÆLV

Eksisterende offerpudslag fjernes så forsigtigt, det lader sig gøre. Løst sand ovenpå hvælvet kastes eller støvsuges væk. Arbejdet må udføres uden at øve skade på stenene nedenunder og overværes af fagtilsynet, mens det sker. Særlig opmærksomhed skal der holdes på fugerne mellem stenene i hvælvkapperne. Her er det vigtigt, at der ikke forsvinder evt. løs mørtel i en dybde, der udfordrer stabiliteten. Maks. 2-3 cm dybde kan accepteres.

Det foreslås at støvsuge hvælvoversiden for løst materiale (sand). Herpå kan oversiden kastes med en almindelige stiv fejekost, og eventuelt skrubes forsigtigt med en murske, hvorefter stenene kan vurderes. Der skal ikke hugges eksisterende offerlag væk, hvis ikke det fejler noget. Opgaven drejer sig derfor primært om den øverste, vandrette del af hvælvet.

Hvis der kan konstateres forvitrede eller "grødagtige" sten, registreres omfang, og der aftales nærmere med Nationalmuseet. Det skulle dog overraske, om det var tilfældet, da der ikke er tegn på dette nedefra.

Hvælvet omfuges oppefra, hvor det skønnes nødvendigt, dvs. hvor eksisterende fuger måtte være forvitrede. Der fuges med ren, vellagret kulekalkmørtel (luftmørtel).

Nyt offerlag udføres som ren, vellagret kulekalkmørtel i samme tykkelse som det tidligere lag. Konsistens som flødeskum ved udlægningen. Der forvandes forsigtigt til et passende sug, inden der udlægges mørtel. Her må man prøve sig frem, da suget kan være vidt forskelligt.

Når murerarbejdet i tagrummet er afsluttet og hvælvingen er tør, kan der kalkes nede i koret efter nationalmuseets almindelige forskrifter. Her skal også henvises til Smalleys beskrivelse fra 1993, bilagt i registreringsrapport.

For at resultatet skal blive vellykket, må hvælvet efter opgaven stå med intakte fuger og offerlag, som ikke konstant opfugtes af indtrængende vand og manglende krydsventilering i tagrummet.

ENTREPRISER OG TIDSPLAN:

Arbejderne på tag og hvælving forudsættes udført i fagentreprise. Der indbydes udelukkende entreprenører, som kan dokumentere arbejde med arbejde på kirker eller tilsvarende arbejder på historiske bygninger. Særligt arbejdet på hvælvingen er specialistarbejde.

Udførelsen bør ligge i en periode, hvor det giver mening at udføre murerarbejder med temperaturfølsomme kalkmørtler, dvs. i sommerhalvåret. Det er derfor en betingelse, at arbejdet ikke udføres i vinterperioden.

Ekstraordinært provstesyn 10.6.2024

Noter fra provstiets bygningssagkyndige, Lars Balle, BK Nord.

- Hvælvet i koret drysser en hel del, og fremstår med tydelige fugtskjolder. Der ses dog ikke revnedannelser eller andet der indikerer et begyndende svigt, hvorfor der ikke vurderes at være fare forbundet med ophold under hvælvet.
- Hvælvet overside fremstår med tydelige skader på pudslaget (offerlaget) – i princippet over de nedfra synlige fugtskjolder.
- Årsagen skal formentlig findes ved en større fugtpåvirkning udefra, kombineret med en meget mangelfuld ventilation i tagrummet.
- Der forekommer tegn på utætheder ved en ældre "klokkekasse" tæt på hvælvet og korets østgavl.
- Understrygningen af tegltaget (over våbenhus, skib og kor) er mangelfuld og udfalden, særlige i nederste områder over muren – dette område er meget besværlig at komme til, hvorfor understrygningen besværes en del.
- Det anbefales at skifte taget over våbenhus, skib og kor, så man dels sikrer en tæt tagbeklædning og tilmed får mulighed for at lave en tilstrækkelig ventilation af tagrummene, som uden tvivl har været en stor del af årsagen til skaderne (og kan tilmed påføre andre skader, som eks. borebiller). Ydermere får man lejlighed til at udskifte de nuværende (ikke korrekte) inddækninger, skotrender mv.
- Taget på tårnet kan som sådan godt vente, men man kan i et udbud forhøre om en særskilt pris, således der på baggrund heraf, kan vælges til- eller fra.
- I forbindelse med tagudskiftningen bør det overvejes at benytte en "totaloverdækning" af kirken, hvilket mindsker risikoen for vandskader under byggesagen, og samtidig gør at håndværkerne kan arbejde uden at tage hensyn til vejret.
- Når der vælges tagbelægning er det vigtigt at der tages hensyn til kirkens alder, hvorfor der skal benyttes håndstrøgne eller håndbearbejdede tagsten.
- Undertaget skal være fast som typisk er tagbrædder med underpap. Brædderne oplægges enten tæt med "fer og not", eller med mindre indbyrdes afstand
- Der kan og må ikke anvendes et undertag af banevare!
- I forbindelse med tagudskiftningen skal nichen i østgavlen, fra den tidligere klokke, bearbejdes, således man ikke risikerer vandindtrængen herfra.

AALBORG STIFT

Stiftsøvrigheden

Sag nr. 2023 - 35081 / Akt. nr. 3124042

AMGI

Dato: 2. oktober 2024

Referat fra konsulentmødet i Skibsted Kirke den 12. september 2024

Til stede:

Johnny Andersen, formand, Skibsted Sogns Menighedsråd

Karna Bloch, Skibsted Sogns Menighedsråd

Palle Jensen, graver, Skibsted Kirke

Kirstine Jersin, provst, Rebild Provsti

Erik Søgaard, SKIK Arkitekter

Henriette Rensbro, Nationalmuseet

Noah Boe-Whitehorn, kgl. bygningsinspektør

Pernille Bunk Stølefjell, specialkonsulent, Aalborg Stift

Anna Malena Gilstón, referent, Aalborg Stift

Mødets drøftelser:

Menighedsrådet havde før mødet udtrykt ønske om vejledning angående renovering eller udskiftning af taget på Skibsted Kirke. Mødet begyndte med en præsentationsrunde. Den kgl. bygningsinspektør, Noah Boe-Whitehorn, ankom grundet en fejl til mødet med en mindre forsinkelse. Provstiet har forinden mødet bevilliget midler til menighedsrådet så de kan få udskiftet kirkens tag på kor og skib i sin helhed.

I korets hvælv ses tydelige skjolder. For at udbedre skaden blev hvælvingen repareret med mørtel, men denne blev senere fjernet med hjælp fra Nationalmuseet. Det nuværende lag af kalkpuds er så forvitret, at det drysser betydeligt i koret. Erik Søgaard, menighedsrådets rådgiver, bemærker, at der under gennemgangen ikke blev fundet forvitrede sten, men at mørtlen mellem stenene har mistet sin styrke. Planen er at istandsætte loftet i koret, når arbejdet på taget er afsluttet. Graveren har også bemærket, at området bag alteret er blevet meget fugtigt inden for de seneste 2-3 år. Henriette Rensbro peger på, at dette muligvis kan skyldes de seneste års ekstreme vejrforhold. Erik Søgaard tilføjer, at taget er konstrueret på en "tømmer-agtig" måde, og at tudstenene er fyldt med rockwool, hvilket bl.a. får bjælkerne til at suge vand. Han nævner også, at der indtil 1920'erne hang en klokke i en klokkekam på østgavlen.

Ifølge den kgl. bygningsinspektør, Noah Boe-Whitehorn, fremstår kirkens tag i god stand, dog er der meget fugtigt til skade for tømmeret, hvis det ikke bliver handlet på det. Reparationerne af understrygningen med cementholdig mørtel og acrylfugemasse er blevet udført oven på kalkmørtel og er derfor nemme at fjerne. Inspektøren påpeger, at de rustne bindere kan udskiftes eller suppleres uden større besvær. Der er ikke tegn på, at taget har bevæget sig eller at tagsten er faldet ned. Det vurderes som en fremtidig problemstilling, som først kræver handling, når binderne bliver mere rustne. Taget forventes ifølge Noah Boe Whitehorn at have en restlevetid på 50 år, hvis rustne bindere udskiftes og der understryges de steder, hvor dette mangler.

Den kgl. bygningsinspektør fremhæver dog en væsentlig problematik med utilstrækkelig udluftning i tagrummet. Dette blev tydeligt under gennemgangen og understøttes af menighedsrådets rådgiver, som har observeret meget høj fugtighed i tagværket, hvilket ikke skyldes utætheder. Der er også

konstateret kondens på undersiden af tagstenene i perioder med store temperaturudsving og høj luftfugtighed.

Noah Boe-Whitehorn påpeger, at der er særlige udfordringer ved skotrender og forskelling, men disse kan håndteres lokalt uden behov for en større økonomisk investering i et nyt tag. Den manglende udluftning i tagrummet vurderes som en vigtig problematik, der bør løses, eventuelt ved at genåbne den tidligere klokkeport eller finde andre løsninger.

Desuden påpeger Noah Boe-Whitehorn, at fugtproblemerne i korets hvælv sandsynligvis også stammer fra den utilstrækkelige udluftning i tagrummet. Han anbefaler en grundig rengøring af loftet, herunder støvsugning af hvælvet og brug af en hård børste til at fjerne løstsiddende mørtel, især i tagfoden, hvor skidt og snavs holder på fugten. Noah Boe-Whitehorn advarer dog mod at fjerne ikke-løstsiddende puds fra hvælvets overside, da dette kan forårsage skader, især hvis stenene er opfugtede.

Konklusion:

Ifølge den kgl. bygningsinspektør, så er Skibsted Kirkes tag generelt i god stand og det anbefales ikke at udskifte taget på nuværende tidspunkt. Den væsentligste udfordring er den utilstrækkelige udluftning i tagrummet, som forårsager høj fugtighed og kondens, hvilket skader tømmeret og kan forværre fugtproblemer i korets hvælv. Det anbefales derfor at forbedre udluftningen, eventuelt ved at genåbne den tidligere klokkeport, samt at udføre en grundig rengøring af loftet. Skotrender og forskelling kræver mindre vedligeholdelse, som kan løses lokalt. De rustne bindere bør desuden udskiftes, og taget understryges de steder, hvor dette mangler. Fugtproblemerne i koret bør adresseres efter tagarbejdet er afsluttet.

Bilag til regnskabsinstruks

De udfyldte bilag gælder for:

Rebild provstiudvalg

Dato / formand

Bilag 1. Grunddata

Navn	Rebild provstiudvalg
Myndighedskode	00615
Provsti	Rebild
Kommune	Rebild
Menighedsrådets, provstiudvalgets eller bestyrelsens officielle e- mail: (xxxx@sogn.dk)	Rebild.provsti@km.dk
Bogføringssystem	Brandsoft
It-systemer der ikke leveres af Folkekirken It	-----
CVR-nummer	25011325
P-numre	1007211615
Er myndigheden momsregistreret?	Nej
Regnskabsførende	Lone Rechendorff Juncher – provstisekretær
Kasserer	Lone Rechendorff Juncher
Formand	Orla Kastrup Kristensen

Bilag 2A: Regnskabsføreropgaver

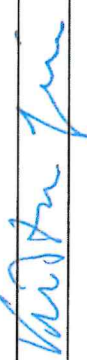
Bilaget udfyldes for de personer eller virksomheder, som de ansvarlige for den lokale kasse har tildelt en eller flere regnskabsføreropgaver. Anfør med krydsmarkering den eller de opgaver, som personen eller virksomheden er ansvarlig for. Der udfyldes et bilag pr. person/virksomhed.

Ansvarelig for:	Anfør	Præciser/afgræns opgave hvis relevant	Andet
Attestering (bemyndiget)	X		
Betaling	X		
Bogføring og afstemninger			
Fakturering/debitorstyring			
Kreditoradministration	X		
Momsadministration			
Anlægs-, projekt- og biregnskaber	X		
Udfærdigelse af regnskabsrapporter			
Klargøring af revisormateriale			
Budgetadministration	X		
Kollektregnskab			
Andet			

Navn	Evt. stilling	Initialer	Underskrift
Orla Kastrup Kristensen	Formand	OKK	

Bilag 2A: Regnskabsføreropgaver

Bilaget udfyldes for de personer eller virksomheder, som de ansvarlige for den lokale kasse har tildelt en eller flere regnskabsføreropgaver. Anfør med krydsmarkering den eller de opgaver, som personen eller virksomheden er ansvarlig for. Der udfyldes et bilag pr. person/virksomhed.

Ansvarlig for:	Anfør	Præciser/afgræns opgave hvis relevant	Andet
Attestering (bemyndiget)	X		
Betaling	X		
Bogføring og afstemninger	X		
Fakturering/debitorstyring	X		
Kreditoradministration	X		
Momsadministration			
Anlægs-, projekt- og biregnskaber	X		
Udfærdigelse af regnskabsrapporter	X		
Klargøring af revisormateriale	X		
Budgetadministration	X		
Kollektregnskab			
Andet			
Navn	Evt. stilling		Underskrift
Kristine Jersin	Provst	Initialer KRJE	

Bilag 2A: Regnskabsføreropgaver

Bilaget udfyldes for de personer eller virksomheder, som de ansvarlige for den lokale kasse har tildelt en eller flere regnskabsføreropgaver. Anfør med krydsmarkering den eller de opgaver, som personen eller virksomheden er ansvarlig for. Der udfyldes et bilag pr. person/virksomhed.

Ansvarlig for:	Anfør	Præciser/afgræns opgave hvis relevant	Andet
Attestering (bemyndiget)	X		
Betaling	X		
Bogføring og afstemninger			
Fakturering/debitorstyring			
Kreditoradministration	X		
Momsadministration			
Anlægs-, projekt- og biregnskaber	X		
Udfærdigelse af regnskabsrapporter	X		
Klargøring af revisormateriale	X		
Budgetadministration	X		
Kollektregnskab			
Andet			

Navn	Evt. stilling	Initialer	Underskrift
Lone Juncher	Provstisekretær	LOJU	<i>Lone Juncher</i>

Bilag 2B: Bestilling og indkøb af varer og tjenesteydelser

Bilaget udfyldes for de personer, som de ansvarlige for den lokale kasse tildeler en disponeringsrolle i forbindelse med bestillinger og indkøb. Der udfyldes et bilag pr. person. En disponeringsrolle bemyndiger personen til – indenfor den fastsatte grænse – at forpligte den lokale kasse ved indgåelse af aftaler. Personer med en disponeringsrolle er dermed tegningsberettigede indenfor den beløbsgrænse som er fastsat i disponeringsrollen.

Angiv kriterie for disponeringsgrænse	Disponeringsgrænse (DKK)	Angiv eventuelt begrænsning pr. område, aktivitet eller formål	Andet (f.eks. kun 2 i forening)
Pr. vare/ydelse		Indhentning af flere tilbud hvis beløb overstiger 50.000	2 i forening
Pr. opgave/formål/ aktivitet			
Og/eller:			
Pr. dag			
Pr. uge			
Pr. måned			
Andet	10.000	Mødeafholdelse, hushold og kontorhold	Sekretær og provst

Navn	Stilling	Initialer	Underskrift
Kristine Jersin	Provst	KRJE	
Orla Kastrup Kristensen	Formand	OKK	
Lone Rechendorff Juncher	Provstisekretær	LOJU	

Bilag 2C: Ansættelser og ændringer i ansættelsesforhold

Bilaget udfyldes for de personer, som de ansvarlige for den lokale kasse tildeler en rolle i forbindelse med ansættelsesretlige forhold. Der udfyldes et bilag pr. person.

Angiv kriterier for personens beføjelser	Afgrænset til følgende områder eller aktiviteter	Kun efter beslutning fra de ansvarlige for den lokale kasse	Efter rammer og kriterier udstukket af de ansvarlige for den lokale kasse	Kan anvise på vegne af de ansvarlige for den lokale kasse
Alle medarbejdergrupper			X	
Vikarer			X	
Løst ansatte (time- og aktivitetslønnede)				X
Fastansatte			X	
Andre				

Navn	Stilling	Initialer	Underskrift
Kristine Jersin	Provst	KRJE	

Bilag 2C: Ansættelser og ændringer i ansættelsesforhold

Bilaget udfyldes for de personer, som de ansvarlige for den lokale kasse tildeler en rolle i forbindelse med ansættelsesretlige forhold. Der udfyldes et bilag pr. person.

Angiv kriterier for personens beføjelser	Afgrænset til følgende områder eller aktiviteter	Kun efter beslutning fra de ansvarlige for den lokale kasse	Efter rammer og kriterier udstukket af de ansvarlige for den lokale kasse	Kan anvise på vegne af de ansvarlige for den lokale kasse
Alle medarbejdergrupper			X	
Vikarer			X	
Løst ansatte (time- og aktivitetslønnede)				X
Fastansatte			X	
Andre				

Navn	Stilling	Initialer	Underskrift
Orla Kastrup Kristensen	Formand	OKK	

Bilag 2D: Anvisning af lønudbetaling

Bilaget udfyldes for de personer, som de ansvarlige for den lokale kasse tildeler en anvisningsrolle i forbindelse med den månedlige lønudbetaling. Der udfyldes et bilag pr. person.

Angiv kriterier for personens beføjelser	Afgrænset til følgende områder eller aktiviteter	Kun efter beslutning fra de ansvarlige for den lokale kasse	Efter rammer og kriterier udstukket af de ansvarlige for den lokale kasse	Kan anvises på vegne af de ansvarlige for den lokale kasse
Alle medarbejdergrupper				X
Vikarer				X
Løst ansatte (time- og aktivitetslønnede)				X
Fastansatte				X
Honorarmodtagere				X
Andre				

Navn	Stilling	Initialer	Underskrift
Orla Kastrup Kristensen	Formand	OKK	

Bilag 2D: Anvisning af lønudbetaling

Bilaget udfyldes for de personer, som de ansvarlige for den lokale kasse tildeler en anvisningsrolle i forbindelse med den månedlige lønudbetaling. Der udfyldes et bilag pr. person.

Angiv kriterier for personens beføjelser	Afgrænset til følgende områder eller aktiviteter	Kun efter beslutning fra de ansvarlige for den lokale kasse	Efter rammer og kriterier udstukket af de ansvarlige for den lokale kasse	Kan anvise på vegne af de ansvarlige for den lokale kasse
Alle medarbejdergrupper				X
Vikarer				X
Løst ansatte (time- og aktivitetslønnede)				X
Fastansatte				X
Honorarmodtagere				X
Andre				

Navn	Stilling	Initialer	Underskrift
Kristine Jersin	Provst	KRJE	

Bilag 3: Konti i pengeinstitutter

I bilaget er opført samtlige registrerede konti i pengeinstitutter under den lokale kasse, herunder også dankortkonti. Som alternativ til at udfylde nedenstående tabel, kan der i stedet indstættes skærmpoint/udskrift af oversigt i netbank, som viser alle bankkonti under den lokale kasses CVR-nummer.

Bank	Konto nr.	Kontoen anvendelsesformål	Maks. beløb	Fuldmagthaver
Sparekassen Danmark	9070-3405625090	Driftskonto for provstiudvalgskassen		OKK/KRJE/LOJU
Sparekassen Danmark	9070-3405625104	Reserven (5%-midler og samarbejdspulje)		OKK/KRJE/LOJU
Sparekassen Danmark	9070-2075311977	Reserven (Anlægspulje)		OKK/KRJE/LOJU

Bilag 4: Samarbejder

Bilaget indeholder en liste over de samarbejder, menighedsrådet/provstiudvalget deltager i, som kræver vedtægt.

Samarbejdets navn og formål	Hvem samarbejdes der med	Hvor foretages den regnskabsmæssige registrering	Ansvarlige kontaktpersoner
Personalekonsulent samarbejde	Aalborg Budolfi Provsti Aalborg Vestre Provsti Morsø Provsti Aalborg Nordre Provsti Brønderslev Provsti Jammerbugt Provsti Aalborg Østre Provsti	Aalborg Vestre Provsti	Provst Mette Moesgaard, Morsø Provsti
Fælles Kirkeblad for Rebild provsti	Alle MR i Rebild Prost	Rebild Provsti	Lone Rechendorff Juncher, provstisekretær

Bilag 7: Beløbsgrænser for indhentning af flere tilbud

I bilaget listes beløbsgrænser for hvornår et køb kræver indhentning af flere tilbud. De ansvarlige for den lokale kasse er selv ansvarlige for at skrive forskellige typer af indkøb på listen. Der er eksempler på typer af indkøb i række 2 og 3 af skemaet.

Type af indkøb	Beløbsgrænse for indhentning af flere tilbud	Ansvarlig
Kontorindretning (møbler m.v.)		
Indkøb af rådgiverydelser fx arkitekter		
Se vedhæftet bilag om provstiets vedtagne regler vedr. hjemtagelse af tilbud og beløbsgrænser.		

Retningslinjer for indhentelse af tilbud for menighedsråd i Rebild provsti

Overordnet: Menighedsrådet er altid forpligtet til at sikre, at de aftaler som menighedsrådet indgår, sker på markedsvilkår. Dette gøres ved at afsøge markedet for udbydere, og så skal menighedsrådet indhente tilbud hos minimum to og gerne tre udbydere.

A) At undersøge markedet betyder ikke nødvendigvis at man hjemtager tilbud, men at man undersøger prisen på en given vare hos forskellige udbydere.

B) Man er ikke nødvendigvis forpligtet til at tage laveste pris, da andre faktorer kan have betydning for anskaffelsen, f.eks. mulighed for serviceaftaler, specifikt lokalkendskab mm.

C) I det hele taget bør der altid udvises sund fornuft ved forbrug af offentlige midler.

Retningslinjer og vejledende beløbsgrænser

Drift og vedligehold af bygninger og arealer f.eks. kalkning af kirke, reparationer	På opgaver der overstiger 50.000kr hjemtages minimum to tilbud. (se B)
Enkeltstående indkøb F.eks. indkøb af printere, kirkegårdsmaskiner	Ved indkøb for mere end 30.000kr undersøges markedet. (se A) I bilag bør fremgå dokumentation for priser for minimum to sammenlignelige produkter.
Aftale om fast pris indenfor fastlagt periode F.eks. kontrakt på fyringsolie, kontrakt med have-servicefirma	Alle kontrakter og aftaler bør gennemgås og genforhandles minimum hvert 3.år
Anlægsopgaver	Der hjemtages altid minimum to tilbud fra hver faggruppe, eller som samlet entreprise
Leasingaftaler	Leasingaftaler skal godkendes af provstiudvalget forud for indgåelse.

Godkendt på provstiudvalgsmøde d.15/11-2023

Kristine Jersin
Provst

Til: Kristine Jersin (KRJE@KM.DK)
Fra: Nicolai Tobiesen (nicolai.tobiesen@falck.com)
Titel: Falck - Tilbud På Kursusaftale til Rebild Provsti
Sendt: 16-10-2025 15:28
Bilag: Basal førstehjælp med hjertestarter (4 timer).pdf; Tilbud til Rebild Provstiudvalg - 16-10-2025 1517_V1.pdf;

Du får ikke ofte mails fra nicolai.tobiesen@falck.com. [Få mere at vide om, hvorfor dette er vigtigt](#)

Hej Kristine

Tak for din interesse i vores førstehjælpskurser. Jeg har vedhæftet et tilbud, som I kan tage med til jeres næste møde i provstiudvalget, så I kan drøfte mulighederne for at afholde kurser for sognene i jeres region.

Kirken er et forsamlingshus, og med mange gæster er det afgørende, at sikkerheden er i top. Hvad gør man, hvis nogen får en blodprop under en gudstjeneste, besvimer til en begravelse, eller får hjertestop til en konfirmation?

Det er vigtigt, at medarbejdere og frivillige er klædt på til at handle hurtigt og korrekt i sådanne nødsituationer. Med et førstehjælpskursus kan I sikre, at jeres personale har de nødvendige kompetencer til at yde livreddende førstehjælp, bruge en hjertestarter og håndtere akutte situationer med ro og effektivitet.

Kurserne giver praktisk træning i realistiske scenarier, som kan opstå i kirken, og sikrer, at alle ved, hvordan de skal reagere, hvis uheldet er ude. Det skaber tryghed for både medarbejdere og kirkegængere og styrker sikkerheden i jeres kirke. Vi tilbyder flere forskellige forløb indenfor førstehjælp.

Ved at gå sammen om kurserne på tværs af sognene kan I opnå flere fordele:

- **Øget sikkerhed:** Ved at tilbyde kurser til alle jeres sogne kan I sikre, at der er kompetente medarbejdere og frivillige i alle kirker, som er klædt på til at håndtere nødsituationer.
- **Planlægning:** Vi kan hjælpe med at koordinere kurserne, så de afholdes på tidspunkter og steder, der passer bedst til jer og jeres sogne.
- **Bedre pris:** Vi kan tilbyde en fordelagtig pris, der afhænger af, hvor mange hold I har behov for. Jo flere hold, desto bedre pris.

Det vedhæftede tilbud er listeprisen for vores kursusaftale på 24 måneder. Det endelige finder vi ud af når vi har en bedre ide om hvor mange hold det skal dreje sig om.

Lad mig endelig vide, hvis du har spørgsmål, eller hvis I ønsker at drøfte, hvordan vi bedst kan tilpasse kurserne til jeres behov.

Venlig hilsen
Nicolai Tobiesen
Salgsrådgiver - BtB

Falck Erhverv
Mob: +45 70 20 47 48
Mail: nicolai.tobiesen@falck.com

Basal førstehjælp med hjertestarter

Bliv en af dem, der kan reagere hurtigt og korrekt med livreddende førstehjælp, indtil hjælpen når frem, hvis din kollega eller et familiemedlem falder om med hjertestop, eller kommer ud for en kritisk sygdom.

Det får du ud af kurset

Lær, hvordan du giver Hjerte-Lunge-Redning til en voksen person (hjertemassage og kunstigt åndedræt), hvordan du lægger en bevidstløs person i stabilt sideleje og bliv klogere på, hvordan du tilkalder hjælp og skaber sikkerhed på et ulykkessted.

Du vil bl.a. lære om

- Fjerne fremmedlegemer i luftveje.
- Kroppens anatomi.
- De livsvigtige organer og kredsløb.
- Symptomer og årsager til hjertestop og blodprop i hjertet.
- Basal genoplivning.

Kun 3 %
overlever
hjertestop
uden hjælp

Med førstehjælp og
brug af hjertestarter
kan op til 70 %
overleve

333

Kort og godt om kurset

Hvem underviser?

En Falck-redder, der er registreret i Dansk Førstehjælpsråd.

Hvor?

På din arbejdsplads eller på en Falck-adresse.

Hvordan?

Undervisningen består af oplæg og virkelighedstro øvelser.

Hvor længe?

Ca. 4 timer.

Hvor mange?

Max. 16 deltagere.

Kursusbevis

Bliver udstedt af Dansk Førstehjælpsråd og er gyldigt i 2 år.

Forplejning

Efter aftale.

Pris og booking

Se falck.dk eller ring til os på telefon **70 10 20 31**.

Falck

Rebild Provstiudvalg
Kristine Jersin
Bydamsvej 13, 1. Th
9610 Nørager

Falck Danmark A/S
Brendstrupgårdsvej 13
8200 Århus N
CVR nr. 16271241
www.falck.dk/erhverv
Kontakt:
Skriv: www.falck.dk/kontaktos
Ring: 70 10 20 31

Tilbud på Kursusaftale

Vi er glade for at kunne tilbyde vores kursusaftale, som giver jer en fleksibel og økonomisk løsning til at sikre, at jeres ansatte er godt forberedt og opdaterede.

Dato 16-10-2025
Side 1 af 2

Indhold i aftalen:

- Et kursushold med op til 4 timers undervisning.
- Kurset kan afholdes inden for en periode på 2 år.
- Fokus på praktiske øvelser og relevant indhold tilpasset jeres behov.

Kundenummer
51059785

Fordele ved aftalen:

- Mulighed for at dele omkostningerne ud på et 2-års budget.
- Faste intervaller sikrer, at jeres ansatte altid er opdaterede.
- En fordelagtig pris, da kursussen er lavere på abonnement end ved kontant betaling.
- Mulighed for flere hold på aftalen, hvis nødvendigt.

Planlægning:

- Kurset afholdes på jeres adresse.
- Koordinering sker gennem vores kursusafdeling med en koordinator, som står for den faste kontakt til jer

Med denne kursusaftale får I en fleksibel og økonomisk løsning, der sikrer, at jeres ansatte er godt forberedt og opdaterede.

Beskrivelse	Betaling	Stk.	Pris ekskl. moms og sfa*
Abonnementer:			
Et Kursushold op til 4 timer inden for 2 år	Årlig	1	3.473,25
Betaling i alt det første år ekskl. moms			3.473,25
Momsbeløb			868,31
Betaling i alt det første år inkl. moms			4.341,56

Hvis I allerede er kunde hos Falck, får I dette tilbud i tillæg til jeres nuværende aftale.

En tryk
hverdag

Forebyggelse,
sikkerhed
og assistance

Tilbud på Kursusaftale

Vi gør opmærksom på følgende vilkår for erhvervsaftaler:

Tilbuddet kan accepteres skriftligt eller mundtligt, da mundtlige aftaler er lige så bindende som skriftlige.

Fra den dato, I accepterer tilbuddet, vil I modtage en bekræftelse samt en faktura. Fakturaen skal betales inden for en betalingsfrist på 21 dage. Der er ikke fortrydelsesret på erhvervsaftaler.

Disse vilkår er udformet for at sikre en klar og gensidig forståelse af aftalens rammer og betingelser.

At hjælpe ligger i vores DNA

Falck har over 100 års erfaring med at hjælpe danskere og danske virksomheder både før, under og efter at uheldet eller ulykken sker. Derudover har vi et virkelig stort beredskab, der gør, at vi hurtigt kan rykke ud med den rigtige hjælp det rette sted. Det er vores styrke og værd at huske på, når en fremtidig samarbejdspartner skal vælges.

Tilbuddet er gældende indtil 30-11-2025.

Venlig hilsen

Nicolai Tobiesen
Salgsrådgiver - BtB
+45 70 20 47 48
nicolai.tobiesen@falck.com
Falck

Generelle vilkår**Produktvilkår**

*Der betales skadeforsikringsafgift til staten på 1,1% på vejhjælpsabonnementer.

Der skal betales 25% moms på alt, på nær den del af abonnementet, der indeholder vejhjælp eller persontransport.

Hvis vejhjælpsprodukter og persontransport er en del af et abonnement, er de momsfrie.

Dette gælder også rabatter, der er givet på disse produkter.

**Engangsrabat

The logo consists of two overlapping diamonds. The top diamond is light blue and contains the text 'Falck Erhverv'. The bottom diamond is a darker blue and contains the text 'I sikre hænder' in white.

Falck
Erhverv

I sikre hænder

[Forside](#) > [Nyheder](#) > [Pr. 1. januar 2026 er ny lovgivning trådt i kraft](#)

Pr. 1. januar 2026 er ny lovgivning trådt i kraft

Oprettet: 6. januar 2026

Udgivet af:

By-, Land- og Kirkeministeriet

[Høringsbrev vedr. administrative forskrifter](#)

Lov nr. 1772 af 29. december 2025 om ændring af lov om menighedsråd, lov om folkekirken økonomi, lov om folkekirken kirkebygninger og kirkegårde og forskellige andre love (Forenkling og bedre understøttelse af menighedsrådsarbejdet, understøttelse af menighedsrådenes vedligeholdelse af middelalderkirker og orientering om foreløbige ligningsbehov) er trådt i kraft 1. januar 2026.

Loven kan findes her: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2025/1772>

Med lovens ikrafttræden indføres:

- Ny formålsbestemmelse i menighedsrådslovens § 1
- Nye regler om oprettelse af fælles menighedsråd og ændring af sognestruktur
- Øget professionalisering af menighedsrådenes personaleledelse
- Mulighed for online- og hybridmøder samt elektronisk beslutningsprotokol
- Nye regler om fratagelse af enkeltmandsposter og udelukkelse af menighedsråd
- Nye samarbejdsmuligheder mellem menighedsråd og flere provstiudvalg samt mellem provstiudvalg

- Mulighed for nedsættelse af ansættelsesudvalg ved præsteansættelser i flersognspastorater
- Afskaffelse af godkendelseskrav på kirkegårde
- Krav om screening af kirkegårde og godkendelseskrav for umistelige kirkegårde
- Oprettelse af en fællesfondsfinansieret enhed for folkekirkens middelalderkirker

Samtidig med loven træder 12 administrative forskrifter i kraft, som i november 2025 har været sendt i 4 ugers offentlig høring. Det drejer sig om følgende administrative forskrifter (9 opdaterede og 3 nye), som kan findes i Retsinformation:

1. Cirkulære nr. 10278 af 30. december 2025 indberetning om valg til menighedsråd, konstituering og kassation af valgmateriale m.v. (Se mere [her](#))
2. Cirkulære nr. 10279 af 30. december 2025 om nyvalg og regnskabsaflæggelse ved strukturændringer for menighedsråd [*nyt*] (Se mere [her](#)).
3. Cirkulære nr. 10277 af 5. december 2025 om honorering af præsters varetagelse af hvervet som personaleansvarlig for menighedsrådets ansatte (Se mere [her](#)).
4. Bekendtgørelse nr. 1815 af 29. december 2025 om menighedsråds medvirken ved ansættelse i præste- og provstestillinger m.m. (Se mere [her](#)).
5. Cirkulære nr. 10275 af 5. december 2025 om forberedelse og gennemførelse af ansættelse i præste- og provstestillinger (Se mere [her](#)).
6. Vejledning nr. 10273 af 5. december 2025 om menighedsråds, provstiudvalgs og stiftsråds medvirken ved ansættelse i henholdsvis præste- og provstestillinger m.m. (Se mere [her](#)).
7. Bekendtgørelse nr. 1813 af 29. december 2025 om folkekirkens kirkebygninger og kirkegårde (Se mere [her](#)).
8. Bekendtgørelse nr. 1812 af 29. december 2025 om udvalg om kirkegårde (Se mere [her](#)).
9. Bekendtgørelse nr. 1814 af 29. december 2025 om Folkekirkens Enhed for). Middelalderkirker [*ny*] (Se mere [her](#)).
10. Bekendtgørelse nr. 1824 af 29. december 2025 om ændring af bekendtgørelse om budget og regnskabsvæsen m.v. for fællesfonden (Se mere [her](#)).
11. Cirkulære nr. 10276 af 5. december 2025 om ændring af cirkulære om folkekirkens lokale kassers budget, regnskab og revision (Læs mere [her](#)).
12. Bekendtgørelse nr. 1811 af 29. december 2025 om ophævelse af bekendtgørelse om medarbejdermøder i folkekirken og om valg af medarbejderrepræsentant i menighedsrådene og bekendtgørelse om

udarbejdelse af fortegnelse over menighedsrådsmedlemmer [ny] (Se mere [her](#)).

En kort beskrivelse af ændringer og indhold i de administrative forskrifter kan læses i høringsbrev af 27. oktober 2025, jf. vedhæftede dokument.

En række af lovens ændringer får først virkning senest fra november 2026 eller fra ordinært valg til menighedsråd i 2028, mens enkelte ændringer først træder i kraft den 1. januar 2029. Et antal yderligere bemyndigelsesbestemmelser til kirkeministeren forventes i forbindelse hermed udmøntet ved udstedelse af nye administrative forskrifter.

Ændringer der får virkning i løbet af 2026 og senest ved konstitueringen i november 2026:

- Nye regler om tidspunkt for orienteringsmøde og valgforsamling m.v. på mindre øer
- Nyt krav om obligatorisk kursus for formand og kasserer (webinar) og for personaleansvarlig (fysisk 3-dages kursus og webinarer)
- Nye regler om compensation for anvendte timer til deltagelse i det obligatoriske kursus for personaleansvarlige
- Nye regler for konstituering (dvs. enten en såkaldt minimumsmodel eller den hidtil gældende model med valg af enkeltmandsposter og stående udvalg)

Ændringer, der har virkning fra det ordinære valg til menighedsråd i 2028:

- Justering af antal medlemmer i menighedsråd
- Biskoppen kan undtagelsesvis fritage provsten for medlemskab af menighedsrådet, og biskoppen kan udpege en primærpræst i pastorater med flere sogne
- Nye valgeregler for det tyske mindretal
- Nye regler om stemmewægte i budgetsamrådet
- Ny valgform ved valg til provstiudvalg og stiftsråd

Ændringer, der træder i kraft den 1. januar 2029:

- Ansvar for præsteembedets faste ejendomme flyttes til provstiudvalget.
- Budgetsamrådet kan med vægtede stemmer og simpelt flertal beslutte at fastholde ansvaret hos menighedsrådene for hhv.: 1) alle præsteembedets ejendomme, 2) landbrugsejendomme og jorder eller 3) tjenesteboliger
- Enkeltmenighedsråd kan beholde ansvaret for præstembedernes faste ejendomme, medmindre budgetsamrådet med et kvalificeret flertal på 2/3 af de vægtede stemmer afviser dette

- Menighedsråd har vetoret over for opstilling af solceller mv. på overdraget jord samt over for salg af en overdraget sognegård på en tjenesteboligmatrikel, medmindre der findes et egnet alternativ

Med venlig hilsen

By-, Land- og Kirkeministeriet